

Kierrättäminen parturi-kampaamoissa

Laura Rantatupa

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Kierrättäminen parturi-kampaamoissa

Laura Rantatupa
Kauneudenhoitoalan koulutus
Opinnäytetyö
Syyskuu, 2019

Laura Rantatupa

Kierrättäminen parturi-kampaamoissa

Vuosi 2019

Sivumäärä 47

Opinnäytetyön tarkoituksena oli yhdessä yhteistyökumppanin Suomen Hiusyrittäjät ry:n kanssa selvittää parturi-kampaajien tietoja sekä taitoja ja motivaatiota kierrätykseen ja ekologisuuteen liittyen. Tavoitteena oli lisätä parturi-kampaajien tietoisuutta ja osaamista parturi-kampaamoihin jaettavalla kierrätysoppaalla. Opinnäytetyön osana toteutettiin kyselytutkimus Suomen Hiusyrittäjät ry:n jäsenille, ja esille tulleiden ongelmakohtien kautta rakennettiin opas. Tietopohjalla perusteltiin kierrättämisen vaikutuksia ja tärkeyttä yhteiskunnalle ja ilmastolle. Lisäksi käytiin läpi yrittäjiä koskevia lakeja ja velvoitteita jätehuoltoon liittyen. Teoriaksi kerättiin myös yksityiskohtaisempaa tietoa hiusalan jätteiden lajittelusta ja jätehuollosta, sekä ekoteoista, joita toteuttaa parturi-kampaamossa.

Kyselytutkimuksessa kävi ilmi, että parturi-kampaajat ovat kiinnostuneita kierrätyksestä ja ekologisuudesta ja useat kierrättävät parturi-kampaamoissa. Vastaajat kertoivat avoimesti ongelmista lajittelun ja jätehuollon suhteen. Parturi-kampaajat olivat vastausten perusteella halukkaita oppimaan aiheesta lisää. Oppaassa pyrittiin ratkaisemaan mahdollisimman monipuolisesti parturi-kampaajien esille tuomia ongelmia ja jakamaan käytännöllisiä keinoja ekologisuuden lisäämiseksi. Suomen Hiusyrittäjät ry:llä oli tarkoitus tulevaisuudessa järjestää mahdollisesti koulutus opinnäytetyön ja oppaan pohjalta. Koulutus olisi luultavasti tarpeellinen ja haluttu, koska ihmisten ympäristötietoisuus kasvaa koko ajan.

Asiasanat: Kierrätys, jätehuolto, hiusala, opas

Laura Rantatupa

Recycling in hair salons

Year 2019

Pages

47

The purpose of this thesis was to study hairdressers' knowledge, customs and motivation concerning recycling. The goal was to increase hairdressers' ability to recycle with a recycling guidebook for hair salons. This thesis was made in collaboration with Suomen Hiusyrittäjät ry, trade union for hairdressers, and as a part of the thesis, there was a study performed for the members of Suomen Hiusyrittäjät ry. The guidebook was created using the answers from the study. The theoretical part was based on recycling and its impacts and importance to society and climate. In addition, information was gathered about laws according to waste concerning entrepreneurs in Finland. For the guidebook, information was collected about more specific topics on how to recycle waste and waste management in hair salons.

The results show that hairdressers are interested in recycling and many of them already recycle in their salons. Hairdressers answered honestly to the questions related to problems they faced while recycling and in waste management. According to the answers, hairdressers were willing to learn more about this topic. The guidebook was designed to answer as many of the questions and challenges the hairdressers faced as possible. Suomen Hiusyrittäjät ry was planning to organize a training based on the thesis and guidebook. The training would probably be wished for and necessary since awareness of the climate change is growing constantly.

Keywords: Recycling, waste management, hair salons, guide book

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Yhteistyökumppani - Suomen Hiusyrittäjät ry.....	6
3	Kierrättäminen.....	7
3.1	Kiertotalous	8
3.2	Kierrättämisen hyödyt	9
3.2.1	Kierrättämisen hyödyt ympäristölle	9
3.2.2	Kierrättämisen hyödyt sosioekonomisesti	9
4	Lait ja velvoitteet	10
5	Selvitys parturi-kampaamojen kierrätyksestä.....	11
5.1	Tutkielman toteutustapa ja tarkoitus.....	11
5.2	Tutkielman tulos ja analysointi.....	12
5.2.1	Demografiset tekijät	13
5.2.2	Määrällinen osuus	13
5.2.3	Laadullinen osuus	21
6	Oppaan teoriapohja	25
6.1	Jätteiden lajittelu parturi-kampaamossa.....	25
6.2	Yrittäjän vastuut	26
6.3	Ekologisuus parturi-kampaamossa	26
7	Oppaan esittely	27
8	Pohdinta.....	31
	Lähteet	33
	Kaaviot.....	36
	Liitteet.....	36
	Kuvat	36

1 Johdanto

Hiusalaa opiskellessani kierrätyksen tärkeydestä ei keskusteltu yleisesti vielä paljonkaan. Ammattikoulun jälkeen parturi-kampaamoissa työskennellessäni, liikkeissä ei kierrätetty ollenkaan. Siitä ei puhuttu, eikä kukaan ehdottanut muutosta. Kierrättämisen opetteleminen tuntui liian työläältä. Sama toistui joka liikkeessä; kaikki roskat kaatopaikkajätteeseen ja yleisroskikseen. Estenomi-opintojeni aikana kierrätys ja varsinkin ilmastonmuutos on noussut suureksi puheenaiheeksi ympäri maailman ja ihmiset ympäriinsä ovat alkaneet kiinnittää huomiota omaan kulutukseensa. Haluan omilla toimillani tukea kestäväää kehitystä ja mahdollisuuksien mukaan jakaa tietoa myös muille. Tästä syystä tämän opinnäytetyön aiheena on kierrätys parturi-kampaamoissa, ja tavoitteenamme yhteistyökumppanini, Suomen Hiusyrittäjät ry:n, kanssa on levittää tietoa ja taitoja oikeanlaiseen kierrättämiseen hiusalalla.

Yhdessä Suomen Hiusyrittäjät Ry:n ja sen jäsenistön avulla selvitetään parturi-kampaajien tämän hetkisiä kierrätystapoja, sekä tietoa kierrätyksen tärkeydestä. Selvitetään myös, millaisia ovat asenteet kierrätystä kohtaan hiusalalla, sekä yleistä halua ja mahdollisuuksia parantaa omia toimintatapoja. Vastaukset kerätään jäsenistön täyttämistä kyselylomakkeista. Vastausten avulla kehitetään opas, jonka avulla parturi-kampaajat voivat jatkossa kehittää omia kierrätystaitojaan. Suomesta löytyy varmasti useita parturi-kampaajia, jotka ottavat informaatiota ilolla vastaan ja haluavat kehittää toimintaansa, tämä työ tehdään heitä ja yhteistä hyvää varten.

2 Yhteistyökumppani - Suomen Hiusyrittäjät ry

Suomen Hiusyrittäjät ry on Suomessa toimiva hiusalalan ainoa edunvalvojajärjestö. Yhdistyksellä on paikallisyhdistyksiä ympäri Suomea, mikä mahdollistaa joustavan yhteistyön jäsenistön kanssa, joka myöskin ulottuu ympäri Suomen. Järjestö on perustettu alun perin jo vuonna 1917, jolloin se toimi nimellä Suomen Kähertäjäliitto. Jäsenistöön kuuluu yli 500 hiusalalan yrittäjää ja työnantajaa. Järjestön toimenkuvaan kuuluu muun muassa hiusalalan työmarkkina-asioiden ja viranomaisasioiden hoitaminen, sekä SM-kisojen, tapahtumien ja koulutusten järjestäminen. (Suomen Hiusyrittäjät ry 2015a; Suomen Hiusyrittäjät ry 2015c; Suomen Hiusyrittäjät ry 2015d.)

Suomen Hiusyrittäjät ry tuo toiminnassaan hiusalalan yrittäjien äänen kuuluviin heitä koskevassa päätöksenteossa, kuten lainsäädännössä. Mukana olevat alan harjoittajat pääsevät siis järjestön kautta vaikuttamaan oman alansa kehitykseen. Järjestön kautta saa myös apua lakiasioissa, esimerkiksi työsuhdeongelmissa. Palvelut ovat jäsenille käytössä aina tarvittaessa, lisäksi järjestön luoma ja aktiivisesti ylläpitämä hiusalalan yrittäjien yhteisö on tukena parturi-

kamppaajien arjessa. Suomen Hiusyrittäjät ry järjestää paljon tapahtumia, matkoja ja kisoja jäsenilleen. Suurena osana toimintaa ovat myös koulutukset liittyen esimerkiksi brändäykseen, markkinointiin ja budjetointiin. Järjestöön kuulumalla on myös oikeutettu lukuisiin erilaisiin alennuksiin. (Suomen Hiusyrittäjät ry 2015b; Suomen Hiusyrittäjät ry 2015d.)

3 Kierrättäminen

Kierrättämisellä tarkoitetaan materiaalin uudelleen käyttöä. Materiaalia voidaan sen ominaisuuksista riippuen hyödyntää uudessa käyttötarkoituksessa itsessään, uusien tuotteiden valmistuksessa tai vanhojen kunnostuksessa. Kierrätys on myös osa kokonaisuutta, jolla pyritään ehkäisemään ilmastonmuutosta, joten siitä puhuttaessa ei viitata pelkästään oikeanlaiseen jätteen lajitteluun. Kierrättämällä voidaan vähentää ympäristövaikutuksia, sillä sen kautta neitseellisten materiaalien kulutus ja jätteen määrä vähenee. Kierrätyksellä on tarkoitus tukea ekologista kulutusta ja vähentää kaatopaikkasijoittelua, jotta ilmastonlämpenemistä aiheuttavat päästöt saataisiin vähenemään. Jätelain mukaan kierrätysprosessiin ei lasketa mukaan aineen hyödyntämistä energiantuotannossa, polttoaineen raaka-aineena tai maantäyttöaineena. (Ilmasto-opas 2010a.)

Ekologisen kulutuksen ja jätteen vähentämisen pohjalla on kolmen r:n periaate, joka tulee englanninkielen sanoista ”reduce”, ”reuse” ja ”recycle”, suomeksi ehkäise, uusiokäytä ja kierrätä. Kolmen r:n periaatetta noudattamalla ja tekemällä pieniäkin muutoksia arkeen, yksilöt saavat vähennettyä tuottamansa jätteen määrää. Konseptia pidetään yleisesti jätehuollon hierarkiana, aloitetaan jätteen ehkäisystä ja viimeinen vaihe on tuotteen käyttö uuden tuotteen rakentamisessa, jos alkuperäinen ei ole uusiokäytettävissä sellaisenaan. (Conserve Energy Future 2019.)

Jätteen ehkäisy on kierrätyksen esiasie ja helpoin tapa vaikuttaa, kun tuotetta ei osteta, ei aiheuteta päästöjä tai jätettä, jota tarvitsisi kierrättää. Kuluttajien ja yritysten tulisi tuotteita hankkiessaan käydä läpi tuotteen todellinen tarve ja arvo, sekä sen koko elinkaari, ennen ostopäätöstä. Jos tuote on kertakäyttöinen tai sillä on vain yksi käyttötarkoitus, tulisi sen ostoa harkita erityisen tarkasti. (Conserve Energy Future 2019.) Kulutusyhteiskunnassa ollaan totuttu hankkimaan lyhytkestoisia tuotteita usein hyvin kevyin perustein. Jotta jätteen määrää saadaan vähennettyä, ihmisten tulee muuttaa kulutustapojaan.

Uudelleenkäytöllä tarkoitetaan tuotteen hyötykäyttöä toisessa tarkoituksessa. Tällöin tuotetta ei heitetä suoraan roskiin sen esimerkiksi rikkouduttua, vaan keksitään sille toinen käyttötapa. (Conserve Energy Future 2019.) Uudelleenkäytöksi voidaan kutsua esimerkiksi sitä, kun tehdään käytetyistä muovipusseista virkattuja laukkuja tai mattoja. Tuotteen

uusiokäytöllä pidennetään tuotteen elinkaarta, vähennetään neitseellisten raaka-aineiden käyttöä ja vähennetään jätettä (Redo 2019).

Kierrätyksellä tarkoitetaan tässä yhteydessä tuotteen muokkaamista niin, että sen osia käytetään osana uutta tuotetta. Tätä vaihetta varten tuotteen tulee olla suunniteltu niin, että sen osat saa irrotettua toisistaan, eikä niissä ole yhdistelty eri materiaaleja tai esimerkiksi eri muoveja. Kierrätys vaatii myös, että kierrätettävä tuote on toimitettu oikeaan paikkaan. (Conserve Energy Future 2019.)

Kokonaisvaltaisen ja onnistuneen kierrätyksen pohjalla on tuotteiden suunnitteleminen kiertotalouden periaatteiden mukaan sekä oikeaoppinen lajittelu ja jätehuolto. Yritykset ovat vastuussa tuotteiden suunnittelusta, yksilöt lajittelusta ja kunnat sekä jätehuoltoyritykset yleisesti jätehuollosta. (Ymparisto 2019.) Jotta kierrätyksestä saadaan sujuvaa ja kaikki hyöty irti, tulee kaikkien näiden kolmen osa-alueen toimia. Tilastokeskuksen vuonna 2017 tehdyssä tutkimuksessa käy ilmi, että jätteen määrä on kokonaisuudessaan vähentynyt. Tämä voidaan päätellä vähentyneestä jätteenkäsittelyn määrästä. (Tilastokeskus 2019.)

3.1 Kiertotalous

Kiertotalous on uusi suuntaus tuotteiden ja palveluiden tuotanto- ja kulutusmaailmassa. Kiertotaloudella tarkoitetaan neitseellisten raaka-aineiden käytön vähentämistä, ja siten jätteen vähentämistä. Kiertotaloudella pyritään ja saadaan aikaan myös taloudellisia hyötyjä. (Syke 2018.) Peruseriaatteena kiertotaloudessa on luoda arvoa ja parantaa tuotteen ja raaka-aineiden kiertoa. Tärkeimmät tavoitteet ovat jätteen ehkäisy, uusiokäyttö ja kierrätys. Kiertotalouden vastakohta on vielä yleinen lineaarinen talousjärjestelmä, jossa tuotannossa hyödynnetään uusia materiaaleja ja hylätään tuotteet käytön jälkeen. (Click Innovation 2019.)

Kiertotaloudesta hyötyvät kaikki; talous, yhteiskunta ja ympäristö. Tuotteiden tuotannossa pyritään hyödyntämään jo valmiiden tuotteiden osia, jotka muuten päätyisivät jätteeksi. Lisäksi, tuotannossa käytetään mahdollisuuksien mukaan uusiutuvia luonnonvaroja, jotta niiden elinkaaren päättyessä, ne eivät rasita luontoa. Kiertotalouden periaatteiden mukainen tuotanto vähentää tuotannon kuluja, joten siitä on hyötyä yrityksille. Kun taas tuotannon kulut laskevat, myös ulosmyyntihinnat laskevat, ja kuluttajat hyötyvät. Ympäristö hyötyy luonnonvaroja säästäessä, kun neitseellisiä raaka-aineita kulutetaan vähemmän ja tuotannosta syntyvät jätteet menevät kiertoon, eivätkä kaatopaikoille. (Sustainability for all 2018.)

Kiertotalouteen siirtyminen vaatii yrityksiltä paneutumista ja järjestelmien muutoksia. Myös suunnittelua täytyy kehittää uudella tavalla, koska, jotta tuotteiden jo käytettyjä osia voidaan hyödyntää, täytyy ne suunnitella siten, että ne voidaan erotella ja käyttää uudelleen. Kiertotalous avaa ovia uusille innovaatioille, joita yritykset jo vauhdilla kehittävät. (Sustainability for all 2018.)

3.2 Kierrättämisen hyödyt

Ilmasto-oppaan (2010a) mukaan ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan globaalisti sekä ympäristöön että sosioekonomisesti ja sen vaikutukset tulevat olemaan enemmän haitallisia, kuin positiivisia. Kuitenkin, ympäristöteoilla, kuten kierrättämisellä, ihmisillä on mahdollisuus vaikuttaa ilmastonmuutoksen seurauksiin. Kierrättämällä saadaan aikaan hyötyjä, joilla voimme konkreettisesti parantaa luonnon ja ihmisten hyvinvointia nyt ja tulevaisuudessa.

3.2.1 Kierrättämisen hyödyt ympäristölle

Kierrättämällä saadaan aikaan monenlaisia hyötyjä ympäristön hyvinvoinnin kannalta. Oikein kierrättämällä saadaan vähennettyä neitseellisten raaka-aineiden käyttöä, sillä materiaaleja voidaan hyödyntää uudelleen tuotteiden valmistuksessa. Tällöin neitseelliset raaka-aineet voidaan käyttää muihin tarkoituksiin tai jättää ne tuleville sukupolville. Neitseelliset raaka-aineet luontoon jätettäessä saattavat myös omalla osallaan vähentää päästöjä, esimerkiksi puut ovat erinomaisia luonnon omia hiilinieluja. Myös neitseellisten raaka-aineiden käyttöönottoon sekä uuteen tuotantoon kuluva energia säästetään ja kasvihuonepäästöt vähenevät. (Ilmasto-opas 2010a.)

Hyötyä syntyy silloinkin, kun turhaa materiaalia ei joudu kaatopaikoille. Kaatopaikalla hajotuvat eloperäiset jätteet tuottavat kaatopaikkakaasua, josta suuri osa on metaania. Metaani on hiilidioksidin jälkeen merkittävin ihmisen käytöksellään ja toiminnallaan tuottama kasvihuonekaasu, jonka kasvihuonevaikutus ilmakehässä on erittäin voimakas. Kaatopaikkakaasun lisäksi jätteet tuottavat kasvihuonepäästöjä, kun niitä käytetään ja kuljetetaan. (Ilmasto-opas 2010b.)

3.2.2 Kierrättämisen hyödyt sosioekonomisesti

Tehokkaalla kierrättämisellä voidaan vaikuttaa sosioekonomiseen hyvinvointiin monipuolisesti. Yksi näistä vaikutuksista kohdistuu ilmastonmuutokseen, sillä kierrättämällä voidaan vaikuttaa ilmastonmuutokseen, joka taas vaikuttaa sosioekonomiseen tilanteeseen. Ilmastonmuutoksen suoria vaikutuksia on vaikeaa ennustaa sosioekonomisesti, mutta on hyvin mahdollista, että sen vaikutuksia tullaan näkemään taloudessa eri sektoreilla. Koska taloudellisen toimeliaisuuden painopiste tulee luultavasti siirtymään etelästä pohjoisempaan ilmastonmuutoksen edetessä, voi sen vaikutukset olla ensin positiiviset Suomen taloudelle. On kuitenkin todettu, että myöhemmin globaali taloudellinen tilanne ja sen mahdollinen heikkeneminen tulee heikentämään myös Suomen taloutta. (Ilmasto-opas 2010b.)

Taloudesta tuttu kaari tullaan mahdollisesti näkemään myös Suomessa maataloudessa. Ensin ilmaston lämpeneminen helpottaa maatalouden toimintaa pidemmällä kasvukausilla ja hiilidioksidipitoisella ilmalla, mutta vähitellen voi käydä niin, että vanhat lajikkeet eivät enää

sopeudukaan muuttuneisiin luonnon oloihin, ja tarvitaan investointeja uusia lajikkeita tutkiessa ja jalostaessa. Energian tarpeessa nähdään mahdollisesti sama kuvio; ensin menot pienentyvät, kun talvella lämmityskulut pienentyvät, mutta kesällä viilennyskulut kasvavat. (Ilmasto-opas 2010b.)

Yhteiskunnallisesti ilmastonmuutos voi saada aikaan eriarvoisuuden kasvamista. Häviäjiksi uhkaavat jäädä heikommassa asemassa olevat ihmiset, joilla ei ehkä ole mahdollisuutta sopeutua vaikutuksiin tai ihmiset, joiden elinkeino on vahvasti riippuvainen luonnosta. On myös todettu useiden ihmisten joutuvan ilmastopakolaisiksi elinolosuhteiden käydessä mahdottomiksi tietyillä alueilla. Pohjoisessa Suomessa elinolosuhteet tuskin käyvät mahdottomiksi, mutta vaikutuksia silti syntyy. Esimerkiksi useiden Saamelaisten elinkeino, poronhoito, saattaa olla uhattuna pienenevien elinalueiden ja muuttuvien sääolosuhteiden vuoksi. Kyseessä ei ole taloudellisesti suuri osuus, mutta porotalous on suuri osa saamelaisten kulttuuria. (Ilmasto-opas 2010b.)

4 Lait ja velvoitteet

Suomessa elinkeinotoiminnan tuottama jäte luetaan yhdyskuntajätteeseen, joten laki, jota yritysten tulee tässä tapauksessa noudattaa, on Jätelaki 646/2011 (Jätelaki 646/2011 § 6). Yksityishenkilöt sekä yrittäjät ovat valtuutettuja noudattamaan jätehuollossa etusijajärjestystä, jonka tavoitteena on vähentää jätteen määrää ja sen haitallisuutta. Etusijajärjestys edellyttää jätteiden oikeaoppista lajittelua. Jätelain, 646/2011 § 14, mukaan henkilön tulee lisäksi varmistaa jätteiden turvallinen säilytys ja tarpeellinen merkintä vahingon ehkäisemiseksi. Yrittäjä on myös vastuussa jätehuollon hankinnasta yrityksen hallitsemille jätteille. (Yrittäjät 2016.)

Jätehuollon ohjenuorana ja periaatteena toimii etusijajärjestys; tällä tavoin pyritään vähentämään jätteiden määrää ja niiden haitallisuutta ympäristölle. Ensimmäisessä vaiheessa pyritään välttämään kokonaisuudessaan jätteen syntymistä. Toisessa vaiheessa, jätteen syntyessä, on sen haltijan valmistettava jäte ensisijaisesti uudelleenkäyttöön, tai jos tämä ei ole mahdollista, kierrätykseen. Jos kierrättäminen aineena ei ole mahdollista, on jätteen haltijan kierrätettävä se energiantuotantoon. Jos taas jäte ei ole hyödynnettävissä energiantuotantoon, on sen loppusijoituspaikka kaatopaikka. (Ympäristöministeriö 2018.) Etusijajärjestyksen edistämiseksi laissa säädetään seuraavasti: ”Viranomaisen ja julkisoikeudellisen laitoksen ja yhteisön on omassa toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan käytettävä kestäviä, korjattavia, uudelleenkäytettäviä, kierrätettäviä ja kierrätetyistä raaka-aineista valmistettuja tuotteita sekä palveluita, joissa syntyy mahdollisimman vähän ja mahdollisimman haitatonta jätettä.” (Jätelaki 646/2011 § 11).

Elinkeino-toiminnan jätteet, johon lasketaan myös yksityiset yritykset, kuten parturi-kampaamot, eivät kuulu kunnan jätehuollonpiiriin, vaan jätehuolto tulee järjestää itsenäisesti valitsemaltaan palveluntarjoajalta. Kuitenkin niin, että palveluntarjoaja on rekisteröity jätehuoltorekisteriin. Kunnan vastuuseen kuuluu kuitenkin asuinkiinteistöjen yhteydessä olevien kivi-jalkaliikkeiden jätehuolto. Kummassakin tapauksessa yrityksen vastuulla on lajitella ja toimittaa jätteet oikeanlaiseen vastaanottoipaikkaan, josta jätehuolto jätteet noutaa. Normaali-jätteen lisäksi, yrityksen vastuuseen kuuluu vaarallisen jätteen huolehtiminen asianmukaiseen vastaanottoipaikkaan. Lisäksi, vaarallisen jätteen kanssa työskenteleville tulee järjestää koulutusta ja tarpeen vaatiessa suojavälineet. (Yrittäjät 2016.)

Jätelain noudattamista seuraa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä kunnan nimeämä ympäristönsuojeluviranomainen (Jätelaki 646/2011 § 24). Mikäli lakia ei noudata, seurauksena on alimmillaan määräys tekojen korjaamiseksi tai korjausten kustannusten maksu. Jos määräys ei aiheuta toimenpiteitä, voi viranomainen asettaa uhkasakon, keskeyttää toiminnan tai kieltää sen kokonaan. (Jätelaki 646/2011 § 129.) Oikeaoppista jätelain noudattamista seurataan satunnaisilla tarkastuksilla, jotka voivat sisältää mittauksia ja tutkimuksia. Tilan haltijan on pyydettyessä luovutettava tarkastajalle tarvittavat tiedot. (Jätelaki 646/2011 § 123.)

5 Selvitys parturi-kampaamojen kierrätyksestä

Selvitys tehdään yhdessä Suomen Hiusyrittäjät ry:n kanssa järjestön parturi-kampaaja -jäsenille. Tutkimuksessa on tarkoituksena selvittää parturi-kampaamoiden tämän hetkisiä kierrätystapoja sekä mielenkiintoa asiaa kohtaan. Kyselylomakkeessa kysytään perustietojen, kuten alalla toimimisen keston ja muodon lisäksi parturi-kampaajien tämän hetkisiä kierrätykseen liittyviä toimintatapoja. Selvitetään, minkälainen kierrätyksen tietotaito parturi-kampaajilla on ja onko heillä mielenkiintoa saada asiasta lisää tietoa. Lisäksi kysytään, minkälaisia konkreettisia asioita parturi-kampaajat olisivat valmiita tekemään oman kierrätyksen parantamiseksi.

5.1 Tutkielman toteutustapa ja tarkoitus

Tutkielma toteutetaan laadullisilla kysymyksillä, joita myöhemmin analysoidaan sekä määrällisesti tilastojen avulla että sisällön analyysillä aiempaan teoriaan verraten. Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus on menetelmäsuuntaus tieteellisessä tutkimuksessa, jossa tutkittua kohdetta kuvataan tilastojen ja numeroiden kautta esimerkiksi taulukoiden avulla (Jyväskylän yliopisto 2015). Aineistoa kerätään tyypillisesti erilaisilla kyselylomakkeilla tai haastatteluilla. Jotta tutkimuksesta saadaan luotettava, saatuja vastauksia tulisi olla reilusti ja esimerkiksi enemmän kuin laadullisessa tutkimuksessa. (Tarja Heikkilä 2014.) Määrällisesti analysoidulla osuudella pyritään selvittämään tilastollisesti, kuinka suuri osa ihmisistä on tiettyä mieltä

asiasta (Bhat 2019). Kyselytutkimuksessa määrällisesti, selvitetään kierrätyksen yleisyyttä parturi-kampaamoissa, yleistä mielipidettä asiaan, kierrätystaitoja, lain tuntemusta, kiinnostusta vaihtaa tuotesarjaa ekologisempaan sekä kiinnostusta opasta kohtaan. Näin saadaan selville, mitä asioita oppaassa kannattaa tuoda esille, jotta mahdollisimman monet hyötyvät siitä. Lisäksi, yleisen mielipiteen perusteella saadaan tietää, miten lähestyä kierrätystä ja ekologisuutta. Jos suhtautuminen on positiivista, lähestyminen asiaan on helpompaa, jos taas enemmistö suhtautuu asiaan negatiivisesti, on se otettava huomioon oppaan suunnittelussa. Määrällisen osuuden kysymykset ovat avoimia, mutta muotoiltu niin, että vastauksesta on luettavissa myöntävä tai kieltävä vastaus.

Laadullisella eli kvalitatiivisella tutkimuksella selvitetään syvemmin vastaajan mielipiteitä ja vastataan kysymyssanoihin kuten ”miksi” tai ”miten” (McLeod 2019). Laadullinen tutkimus suoritetaan usein syvemmillä haastatteluilta tai tutustumalla aiempaan aineistoon. Otanta on huomattavasti pienempi kuin määrällisessä tutkimuksessa. Tarkoituksena laadullisessa tutkimuksessa on selvittää tutkittavan ilmiön syitä. Tutkimuksen tuloksia verrataan aiempaan teoriaan esimerkiksi sisällönanalyysin tavoin. (Tarja Heikkilä 2014.) Kyselytutkimuksen laadullisella osuudella pyritään selvittämään tarkempia yksityiskohtia opasta varten. Vastaajat saavat kertoa, kuinka he ennen ovat etsineet tietoa kierrätykseen liittyen, näin saadaan selville, kuinka opasta tulisi levittää, jotta siitä oli mahdollisimman paljon hyötyä. Lisäksi kysytään, mitä ongelmia parturi-kampaajat ovat kohdanneet kierrätykseen liittyen, ja onko jotakin tiettyjä tuotteita, joiden kierrätykseen kaivattaisiin apua. Näiden kysymysten avulla saadaan aiheita, joihin vastata oppaassa.

Kyselytutkimus toteutetaan online-lomakkeella, jota jaetaan Suomen Hiusyrittäjät ry:n internetsivuilla ja Facebookissa. Lomake on täytettävissä noin kahden kuukauden ajan. Kyselylomakkeen kaikki kysymykset ovat avoimia, mutta määrälliset kysymykset on muotoiltu siten, että vastaukset ovat laskettavissa määrällisesti. Laadullisiin kysymyksiin ei voi vastata esimerkiksi ”kyllä” tai ”ei”, jolloin vastaukset ovat laajemmin analysoitavissa.

Kohdentamalla kierrätysratkaisut ja informaatio vastausten perusteella, saadaan oppaasta mahdollisimman hyödyllinen parturi-kampaajille. Määrällisen tutkimuksen osiolla saadaan käsitys yleisestä tilanteesta. Tämän avulla tiedetään lähtötilanne sekä millä tavoin tieto olisi parasta esittää ja mikä olisi hyödyllisin kanava sille. Avoimilla kysymyksillä saadaan tarkempaa ja yksityiskohtaisempaa tietoa siitä, mitä ongelmia parturi-kampaajat ovat kohdanneet kierrätykseen liittyen ja mitä parannuskohteita löytyy. Oppaan sisältö tullaan toteuttamaan parannuskohteiden mukaan.

5.2 Tutkielman tulos ja analysointi

Kyselyyn vastasi yhteensä 75 parturi-kampaajaa ympäri Suomen. Vastaajat olivat kaikki yrittäjiä, vuokratuolilaisia tai sopimusyrittäjiä, ja työvuosia heiltä löytyi yhdestä vuodesta 54:ään

vuoteen. Suuri osa määrällisten kysymysten vastauksista oli laskettavissa määrällisesti, mutta muutamia täytyi jättää pois epäselvän vastauksen vuoksi. Vastaukset on ilmoitettu taulukossa henkilömäärinä.

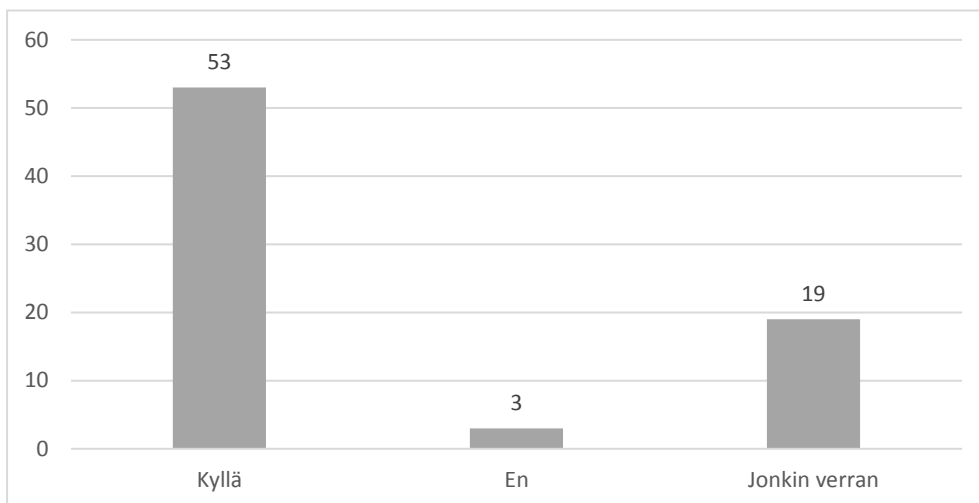
5.2.1 Demografiset tekijät

Ensimmäisessä peruskysymyksessä selvitettiin, kuinka kauan vastaajat olivat tehneet parturi-kampaajan töitä, työvuosien haarukka oli laaja, yhdestä vuodesta 54:ään. Keskimääräinen työuran pituus vastaajien kesken oli 24 vuotta. Vastauksista ei voida suoraan päätellä vastaajien ikää, mutta työuranpituuksien perusteella voidaan olettaa vastaajien olevan laajasta ikähaarukasta. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, vaikuttaako työuran pituus kierrätystottumuksiin. Elisa Riekin Pro Gradu -tutkielman (2015) mukaan iällä on merkitystä, kun mitataan huolestuneisuutta ilmastonmuutokseen liittyen. Tutkielman mukaan nuoremmat sukupolvet ovat enemmän huolissaan ja huoli vähenee mitä vanhempi sukupolvi on kyseessä. Kyselytutkimuksen vastauksien perusteella saatiin suuntaa antavaa tietoa ristiintaulukoinnin perusteella, että jos uranpituudesta voidaan päätellä parturi-kampaajien ikähaarukkaa, parturi-kampaajien kesken sukupolvella ei ole vaikutusta kierrätystottumuksiin.

Kyselytutkimuksessa kysyttiin työvuosien lisäksi paikkakuntaa, jolla parturi-kampaajat työskentelivät. Vastanneet yrittäjät tekivät töitä ympäri Suomen, kuitenkin niin, että suuri osa vastaajista työskenteli Etelä-Suomessa. Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, vaikuttaako asuinalue kierrätyksen määrään. Tilastokeskuksen (2019) mukaan koko Suomessa käsiteltävän jätteen määrä on pienentynyt, mikä viittaa lisääntyneeseen kierrättämiseen ympäri Suomen. Jakoa eri alueiden välillä ei ole raportoitu, eikä paikallisista jättemääristä pystytä päätellä kierrätyksen määrää alueittain, koska väestönmäärä vaihtelee runsaasti. (Tilastokeskus 2019.) Ristiintaulukoinnilla vastauksista ei ole nähtävissä juurikaan eroa eri paikkakuntien välillä, mutta laajempaa tietoa ei saatu koko Suomen laajuisesti, koska pohjoisemmasta Suomesta saatiin vain muutama vastaus.

5.2.2 Määrällinen osuus

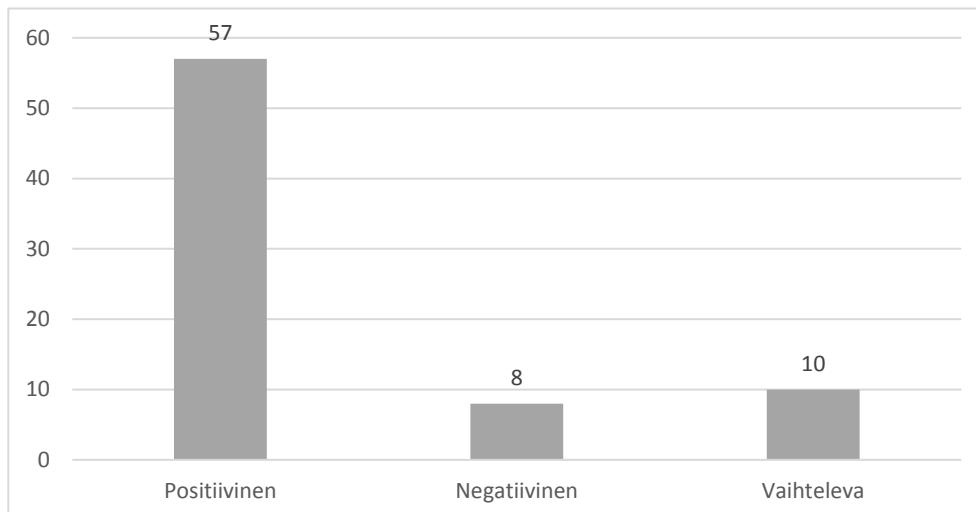
Ensimmäinen määrällinen kysymys koski kierrättämistä parturi-kampaamossa. Kysymyksellä oli tarkoitus selvittää yleistä tilannetta, joka parturi-kampaamoissa vallitsee. Näin saadaan myös ideaa siitä, minkälainen on suhtautuminen kierrätystä kohtaan. (Kaavio 1.)

Kaavio 1 - ”Kierrätätkö parturi-kampaamossa?”

Kyselyyn vastanneista 75:stä parturi-kampaajasta 53 vastasi selkeästi kierrättävänsä kampaamossa, 19 henkilöä kertoi kierrättävänsä jonkin verran tai jotakin tiettyä materiaalia. Vastajista 3 kertoi selkeästi, että ei kierrätä ollenkaan. Voidaan siis todeta, että 75:stä 72 parturi-kampaajaa kierrättää liikkeen jätteitä. Tarkkaa vastausta siihen, kuinka paljon parturi-kampaajat kierrättävät ei saatu, koska kysymykselle ei ollut asetettu vastausvaihtoehtoja, vaan siihen vastattiin vapaalla kommentilla. Tilastokeskuksen mukaan jätteiden määrä väheni vuonna 2017, vaikka eri toimialojen välillä oli eroja ja joidenkin toimialojen, kuten palvelualojen jätemäärä kasvoi. Jättemäärien käsittely kuitenkin laski, jätteiden energiahyödyntäminen kasvoi ja kaatopaikkasijoitus laski. (Tilastokeskus 2019.) Tästä voidaan päätellä kierrättämisen lisääntyneen yleisesti.

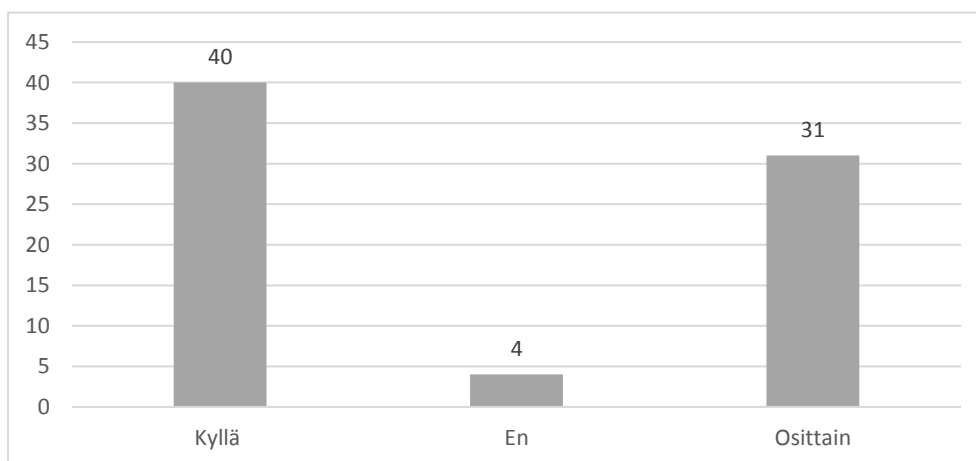
Seuraavassa määrällisessä kysymyksessä selvitettiin, minkälainen yleinen suhtautuminen parturi-kampaamossa on kierrättämiseen ja ekologisuuteen liittyen. Kyseisellä kysymyksellä saatiin selville yleistä suhtautumista ja asenteita, joista on hyötyä, kun lähdetään rakentamaan opasta kierrättämisestä. Kysymyksellä haluttiin erityisesti tietää, mikä on koko parturi-kampaamon henkilökunnan mielipide, ei pelkästään vastaajan. Tämä siksi, että kierrätykseen liittyvän kyselyn todennäköisemmin täyttää henkilö, joka on asiasta kiinnostunut, ja tällöin asiasta ei kiinnostuneiden henkilöiden suhtautuminen voisi jäädä pimementoon. (Kaavio 2.)

Kaavio 2 - ”Minkälainen yleinen suhtautuminen parturi-kampaamossa on kierrätykseen liittyen?”

Vastaajista 57 kertoi suhtautumisen kierrättämiseen ja ekologisuuteen olevan heidän työpaikoillaan positiivista. 10 parturi-kampaajaa kertoi suhtautumisen vaihtelevan liikkeen parturi-kampaajien kesken, esimerkiksi muutama vastaajista kertoi itse suhtautuvansa positiivisesti, mutta kollegan negatiivisesti. Kokonaisuudessaan negatiivisesti suhtautuvista kertoi kahdeksan. Yleisesti ihmisten suhtautuminen kierrätykseen ja ekologisuuteen riippuu heidän omista tietotaidoista, sekä aiemmin opituista tavoista ja elinympäristöstä. Ymmärrys omien tekojen vaikutuksista ympäristöön lisäävät halua toimia ekologisesti. (Paloniemi 2018.) Voidaan siis todeta, että vastaajista useilla on tietoa ja ymmärrystä ympäristöasioista ja siitä johtuen positiivinen asenne kierrätystä ja ekologisuutta kohtaan.

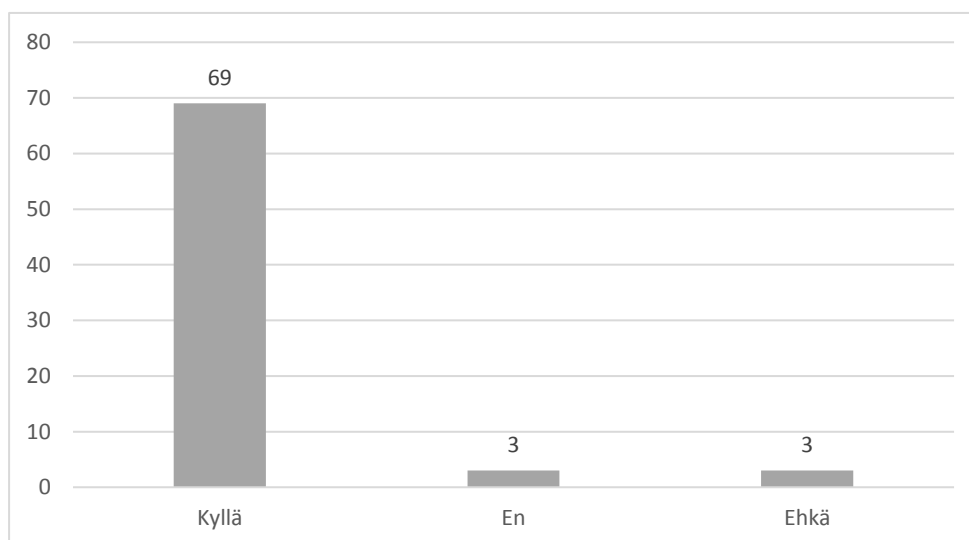
Kolmannessa määrällisessä kysymyksessä selvitettiin, tietävätkö parturi-kampaajat, kuinka parturi-kampaamon jätteet tulisi lajitella. Kysymyksellä oli tarkoitus kartoittaa yleistä tilannetta ja myöhemmin kyselyssä selvittää, minkä tiettyjen tuotteiden kohdalla kierrätyksessä oli mahdollisia ongelmia. (Kaavio 3.

Kaavio 3 - ”Tiedätkö miten parturi-kampaamon jätteet tulisi lajitella?”

Kyselyn vastaajista 40 kertoi tietävänsä selkeästi, miten parturi-kampaamon jätteet tulee lajitella, lisäksi 31 henkilöä vastasi tietävänsä osittain. 4 vastaajaa kertoi, että eivät osaa lajitella liikkeessä syntyvää jätettä. Voidaan siis todeta, että 71 henkilöä osaa lajitella ainakin jonkin osan parturi-kampaamon jätteestä. Etapin tekemän jätetutkimuksen mukaan kotitalouksien jätteestä 94,5% oli lajiteltu oikein ja tulos on verrattavissa valtakunnallisesti (Etappi 2017). Voidaan siis todeta lajittelutaidon olevan melko hyvällä tasolla yhteiskunnallisesti. Parturi-kampaamoissa lisähaasteita lajitteluun tuo eri materiaalien sekoitus keskenään ja tuotteiden haitallisuus ympäristölle ja ihmiselle.

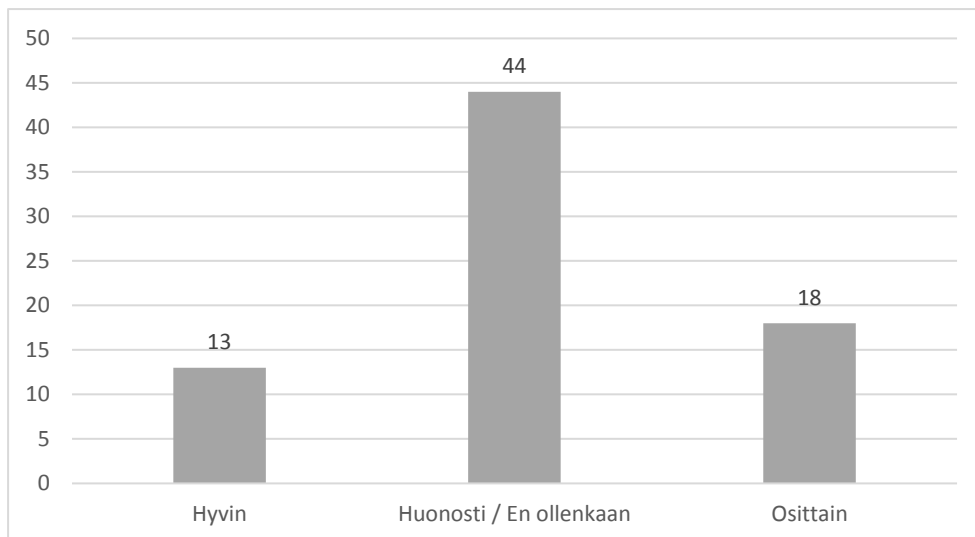
Seuraavassa määrällisessä kysymyksessä selvitettiin Suomen Hiusyrittäjät ry:n jäsenien mielenkiintoa kierrätysaiheista opasta ja koulutusta kohtaan. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa jäsenille informatiivinen opas, jota hyödyntää jatkossa kierrättämiseen ja lajitteluun liittyvissä asioissa. Suunnitteilla on myös mahdollinen koulutus erillisenä tästä opinnäytetyöstä. (Kaavio 4.)

Kaavio 4 - ”Olisitko kiinnostunut kierrätysaiheisesta oppaasta?”

Kyselyyn vastanneista parturi-kampaajista suuri osa, 69 henkilöä, olisi kiinnostunut kierrätysaiheisesta oppaasta ja/tai koulutuksesta. Sanallisista vastauksista käy ilmi, että opas olisi erityisen mieleinen ja avuksi. Kolme ihmistä arveli olevansa mahdollisesti kiinnostunut lisätiedosta kierrätykseen liittyen. Kolme vastaajaa kertoi, että eivät ole kiinnostuneita oppaasta tai koulutuksesta. Kierrätysaiheisten koulutusten ja oppaiden suosio on kasvanut viime vuosina paljon ja nykyään niitä tarjoavatkin useat jätehuoltoyritykset sekä kaupungit ja kunnat jäte-neuvojien avulla. Jäteneuvojat ovat jätteiden käsittelyn ammattilaisia, jotka lisäävät ympäristötietoisuutta ja vastaavat kuluttajien kysymyksiin. (Ammattinetti 2019.) Vaikka kyselyyn vastanneista parturi-kampaajista suuri osa jo kierrättää liikkeissä, ja kokee osaavansa sen, selkeästi vielä halutaan lisätukea ekologisuuteen.

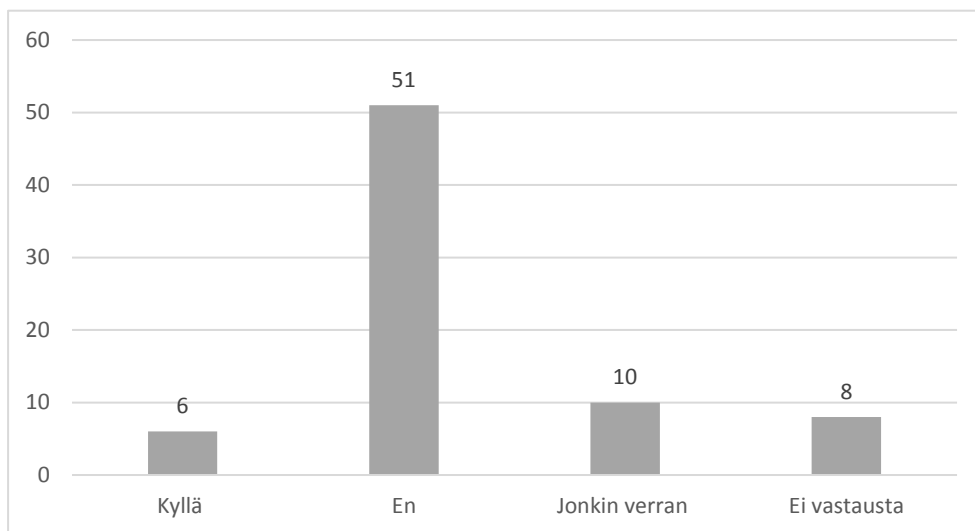
Kyselyssä haluttiin selvittää myös, kuinka hyvin yrittäjät tuntevat heitä koskevat lait ja velvoitteet kierrätykseen liittyen. Tällä kysymyksellä saatiin kartoitettua, tarvitsisiko kierrätysoppaassa mahdollisesti kertoa myös velvoitteista ja laista, sillä ne voivat vaikuttaa oleellisesti parturi-kampaaja -yrittäjän kierrättämistapoihin. (Kaavio 5.)

Kaavio 5 - ”Kuinka hyvin tunnet kierrätykseen liittyvät lait ja velvoitteet?”

75:stä vastaajasta 13 kertoi tuntevansa kierrätykseen liittyvät yrittäjän velvoitteet ja lait hyvin ja 18 vastaajaa osittain. Yli puolet vastaajista, 44 henkilöä, taas kertoi, ettei tunne velvoitteitaan ja lakeja ollenkaan tai tuntevansa ne huonosti. Lain noudattamatta jättämisestä seuraa alimmillaan määräys tekojen korjaamiseksi tai korjausten kustannusten maksu, jos määräys ei aiheuta toimenpiteitä, voi viranomainen asettaa uhkasakon, keskeyttää toiminnan tai kieltää sen kokonaan (Jätelaki 646/2011 § 129). Tämä osoittaa, että on erittäin tärkeää kertoa oppaassa yrittäjän vastuut, ja lait, jotka heitä koskevat, jotta parturi-kampaajat voivat parantaa kierrätystapojaan ja välttää väärin toimimisen.

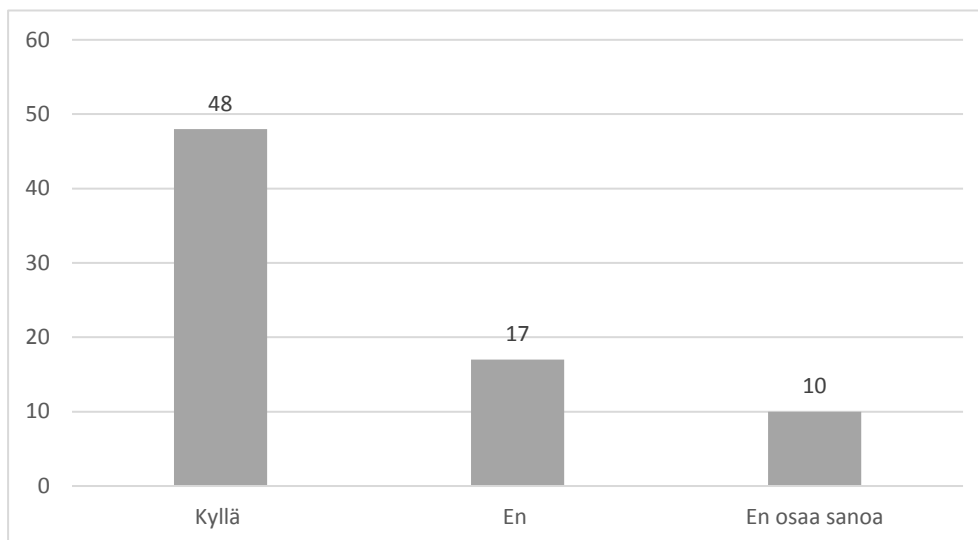
Seuraava määrällinen kysymys koski vastaajan kokemusta siitä, oliko hän kokenut jonkinlaista ulkopuolelta tulevaa painostusta tai syyllisyyttä kierrättämiseen liittyen. Tarkoituksena oli selvittää jälleen vastaajien suhtautumista ekologisuuteen ja kierrättämiseen. Vastausten avulla voidaan myös pohtia, miten asiaa kannattaa lähestyä opinnäytetyöhön liittyvässä oppaassa. (Kaavio 6.)

Kaavio 6 - ”Oletko kokenut painostusta tai syyllisyyttä kierrätykseen liittyen?”

Kyselyyn vastanneista suurin osa, 51 ihmistä vastasi, että ei tunne minkäänlaista syyllisyyttä tai painostusta kierrätykseen liittyen. Kuusi parturi-kampaajaa taas vastasi, että kokee syyllisyyttä ja/tai painostusta ja 10 vastasi kokevansa jonkin verran. Kysymys saatettiin kokea haastavana, sillä kahdeksan henkilöä jätti vastaamatta kokonaan. Tietoisuus ilmastonmuutoksesta aiheuttaa joillekin ihmisille suurta ahdistusta, jota kutsutaan ilmastoahdistukseksi. Ilmastoahdistus voi kasvaa niin suureksi, että sen hoitoon vaaditaan mielialäläkitystä. Suomesakin ilmastoahdistus kasvaa jatkuvasti. (Pihkala 2019.) Vastaajien kesken ei tullut esiin esimerkkiä ilmastoahdistuksesta, tai laajasta syyllisyyden kokemuksesta. On hyvä olla kiinnostunut asioista, mutta liiallinen ahdistus ja huoli voivat pidemmällä aikavälillä olla haitallisia.

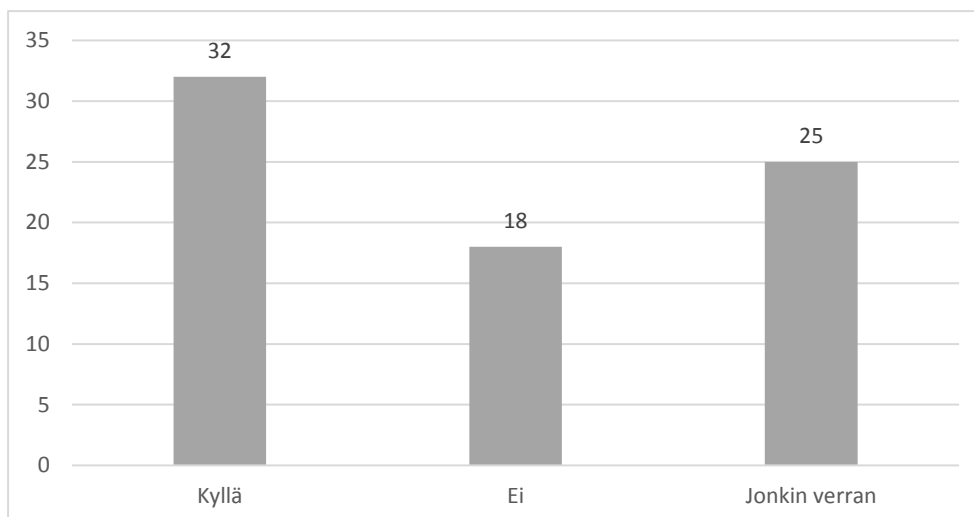
Kyselyssä selvitettiin myös vastaajien halukkuutta ja mahdollisuuksia taloudellisiin panostuksiin kierrätykseen liittyen. Kyselyssä kysyttiin suoraan, olisivatko parturi-kampaajat valmiita panostamaan kierrätykseen taloudellisesti. Kysymyksen taustalla oli tarve selvittää, olisivatko parturi-kampaajat halukkaita esimerkiksi järjestämään maksullista jätehuoltoa tai tekemään investointeja ekologisempiin tuotteisiin tai tarvikkeisiin, joista oppaassa voitaisiin kertoa. (Kaavio 7.)

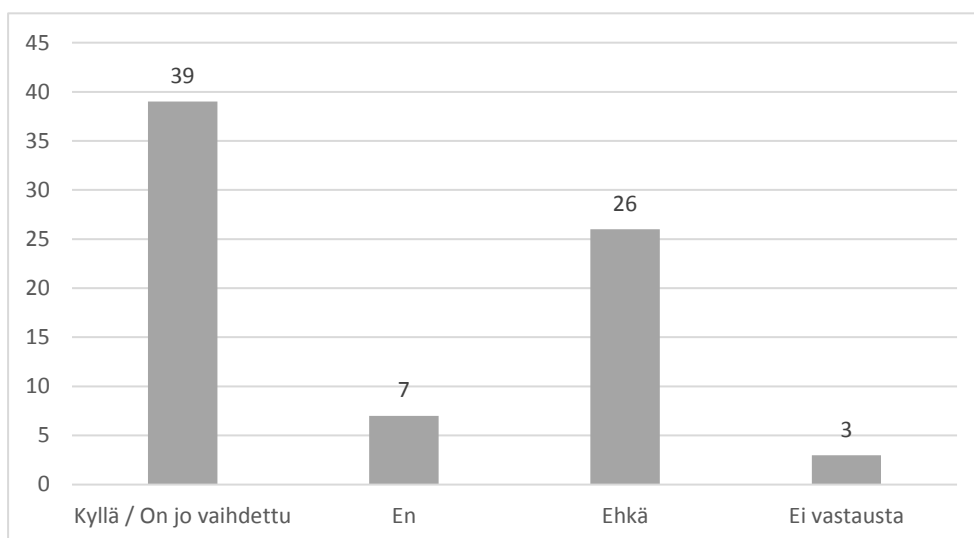
Kaavio 7 - ”Olisitko valmis panostamaan kierrätykseen taloudellisesti?”

48 vastaajaa oli sitä mieltä, että olisivat valmiita panostamaan taloudellisesti kierrätykseen. 10 henkilöä taas ei osannut vastata kysymykseen ja 17 vastasi suoraan, että eivät ole valmiita tai eivät pysty panostamaan taloudellisesti ollenkaan. Parturi-kampaamot, jotka sijoittuvat kiinteistön jätehuollonpiiriin pääsevät jätehuoltomaksuissa vähällä, sillä heidän ei tarvitse erikseen maksaa jätehuollosta. Erikseen sijoitetut parturi-kampaamot joutuvat maksamaan jätehuoltotaksan mukaisen maksun. (Yrittäjät 2016.) Vaarallisen jätteen noutamisen aiheuttamat kulut kaikki kampaajat voivat välttää käsittelemällä parturi-kampaamon vaarallisen jätteen vaarattomaksi, eli kuivattamalla ylimääräisen hiusväri- ja vaalennusainemassan, jolloin siitä tulee sekajätettä (Four reasons 2019).

Määrällisissä kysymyksissä selvitettiin vaikuttaako kampaamotuotebrändin ekologisuus parturi-kampaajien tuotevalintoihin. Tarkoituksena oli selvittää, kuinka merkittävänä osuutena tuotteiden ekologisuus parturi-kampaajille näyttäytyy ja samalla saada selville, olisivatko kampaajat valmiita vaihtamaan tuotesarjaansa ekologisempaan. Saatavien vastausten pohjalta, voitaisiin oppaassa suositella joitakin ekologistia kampaamotuotesarjoja ja -brändejä. (kaavio 8 ja 9.)

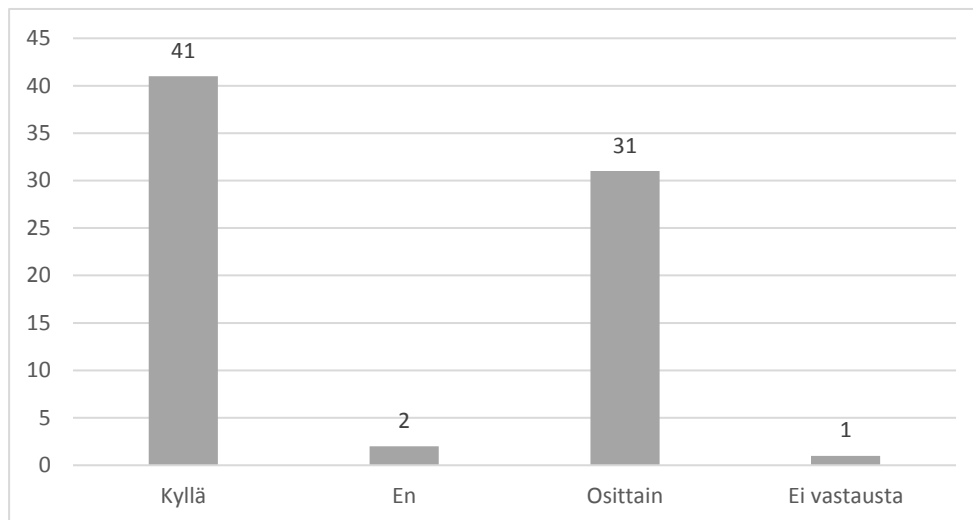
Kaavio 8 - ”Vaikuttaako tuotteiden ekologisuus brändin valintaan?”

Kaavio 9 - ”Olisitko valmis vaihtamaan tuotteet ekologisempiin?”

Vastaajista 32 kertoi ekologisuuden vaikuttavan brändin valintaan ja melkein sama määrä, 39 parturi-kamppaajaa, vastasi, että olisi valmis tai on jo vaihtanut tuotteensa ekologisempiin. Samoin 25 vastasi, että ekologisuus vaikuttaa brändin valintaan jonkin verran ja 26 henkilöä pitää mahdollisuutena, että vaihtaisi ekologisiin tuotteisiin. 18 vastaajaa kertoi, että tuotteen ekologisuudella ei ole vaikutusta valintaan, mutta kaikista vastaajista vain 7 ei vaihtaisi ekologisempiin tuotteisiin. 3 ihmistä jätti vastaamatta, kun kysyttiin, olisitko valmis vaihtamaan tuotteet ekologisempiin. Jo vuonna 2017 Sitra nosti ekologisuuden megatrendiksi, joka leviää ja nostaa suosiotaan (Sitra 2017). Ihmiset suosivat ekologisia tuotteita, koska niillä on pienempi hiilijälki tai ne ovat tehty kierrätysmateriaaleista. Myös parturi-kamppaajat ovat selkeästi huomanneet tämän työssään ja osa vastaajista kertoikin jo vaihtaneensa tuotteet ekologisempiin.

Viimeisenä määrällisenä kysymyksenä oli kysymys kierrätysmerkkien tunnistamisesta. Tämä kysymys laadittiin, jotta saadaan tietää, onko tarpeellista kerrata kierrätysmerkit oppaassa. Kierrätysmerkkien tunnistus on oleellinen osa jätteiden lajittelua sekä mahdollisesti tuotteiden valintaa. (Kaavio 10.)

Kaavio 10 - ”Tunnetko kierrätysmerkit?”

Kyselyyn vastanneista 41 parturi-kampaajaa kertoi tunnistavansa kierrätysmerkit, lisäksi 31 henkilöä kertoi tunnistavansa ne ainakin osittain. 75 vastaajasta 2 vastasi, että ei tunnista merkkejä ollenkaan ja yksi jätti kokonaan vastaamatta. Vastausten perusteella on tärkeää kerrata merkit oppaassa, josta kaikki voivat tarvittaessa varmistaa, mikä tarkoitus milläkin kierrätysmerkillä on. Kierrätysmerkkien tuntemisesta on hyötyä, kun tarkastellaan esimerkiksi uutta tuotetta ja mietitään, voiko sen kierrättää ja jos, kenen vastuulla kierrätys on ja miten se tulee tehdä (Ympäristöosaava 2019).

5.2.3 Laadullinen osuus

Kyselytutkimuksessa laadullisia kysymyksiä oli yhteensä seitsemän. Alkuun selvitettiin niin sanottuja perusasioita, joihin kuului yrittäjien työvuodet ja työskentelymuoto. Laajemmin analysoitavia kysymyksiä esitettiin liittyen kierrätysmotivaattoreihin sekä -ongelmiin. Vastaajista kaikki (75) olivat yrittäjiä, vuokratuolilaisia tai sopimusyrittäjiä, jolloin kaikki lasketaan yrittäjiksi ja vastaajia voidaan yleistäen kutsua yrittäjiksi tässä opinnäytetyssä.

Kierrätyspäättös

Opinnäytetyön kyselytutkimuksessa haluttiin selvittää, mikä vaikuttaa yrittäjien kierrätystotumuksiin ja päätökseen joko kierrättää tai jättää kierrättämättä. Vastauksissa korostui parturi-kampaajien ekologinen arvomaailma ja halu vaikuttaa ilmastonmuutokseen omilla teoilla. Eräs vastaajista myös kertoi haluavansa kompensoida kierrätyksellä epäekologista parturi-kampaajan työtä:

”Haluan tehdä epäekologista työtä niin hyvin ja ekologisesti kuin mahdollista.”

Kierrätyksen helppous ja taloyhtiön tai kauppakeskuksen vaatimukset ja jätehuolto toimivat myös motivaattoreina osalla vastaajista:

”Hyvät taloyhtiön roskikset, helppous.”

Vastauksissa oli huomattavissa positiivinen ilmapiiri ja halu vaikuttaa asioihin omilla päätöksillä ja teoilla. Parturi-kampanijat tiedostavat, että kyseinen työ aiheuttaa paljon jätettä ja kompensoidakseen sitä, he haluavat oppia kierrättämään oikein ja tekemään ekologistia päätöksiä. Hieman ristiriitaisesti kuitenkin kysyttäessä mitä ongelmia parturi-kampanijat ovat kohdanneet kierrätykseen liittyen, esille tuli samat asiat; kierrätysasiat tai paremminkin niiden puuttuminen ja kierrätyksen vaikeus. Osalla vastaajista myös autottomuus aiheutti ongelmia, jos jätteitä olisi tarve kuljettaa kauemmas kierrätyspisteille:

”Taloyhtiön puutteelliset säiliöt, autottomuus.”

Myös tiedon puutos ja selkeät ohjeet aiheuttivat vastaajille päänvaivaa:

”Minne tuotteet/tavarat voi viedä.”

”Vaihteleva info.”

Yle Tieteen teettämän kyselytutkimuksen mukaan kierrätyspäätökseen vaikuttaa suureksi osaksi sen helppous tai vaikeus. Lisäksi, monet vastaajista kokivat vähäiset tai kaukana sijaitsevat keräyspisteet haasteiksi. Suomen pohjoisosissa lähin kierrätyspiste saattaa olla jopa 150 kilometrin päässä. (Nurmilaakso 2019.) Vastausten perusteella kierrätysinto vaihtelee ulkoisten tekijöiden perusteella myös parturi-kampanijien kohdalla. Halua toimia on, mutta joissain tilanteissa ekotekojen tekeminen on tehty vaikeaksi ja se koetaan harmilliseksi.

Tiedonhaku

Kyselyssä haluttiin tietää, mitä kautta parturi-kampanijat hakevat tietoa kierrätysasioihin. Vastausten perusteella oppaan levitys voitaisiin kohdistaa samoihin kanavoihin, joista useat tietoa hakevat. Vastaajista suuri osa etsi tietoa internetistä ja sosiaalisesta mediasta. Myös tuttavien ja ystävien konsultointi nousi esiin:

”Kollegat, faceryhmät ja internetistä etsimällä.”

Jonkin verran tietoa kierrätyksestä oli saatu paikallisjakelulehdistä, sekä jätehuoltoyrityksiltä. Myös muutama mainitsi tiedonlähteeksi ekokampaniakoulutuksen.

”Lahden kaupungin ilmaisjakelulehdistä.”

”Ekokampanija koulutuksessa ja paikallisesta jätehuollosta.”

Teemu Ylikosken tutkimuksen (2002) mukaan suomalaiset hakevat tietoa ystävilta ja tuttavilta, yrityksiltä, internetistä tai eivät mistään. Tutkimus on tehty ennen sosiaalisen median aikakautta, jolloin se ei luonnollisesti ole mukana vaihtoehtoissa. Parturi-kampanjoilla on kyselytutkimuksen mukaan melko selkeät kanavat, joita pitkin hakea tietoa ja sitä on myös saatu. On kuitenkin kyseenalaistettava, onko esimerkiksi sosiaalisen median kautta saatu informaatio luotettavaa vai ei. Vastaajista osa kertoi, ettei etsi tietoa mistään. Arvailun varaan jää, eivätkö näin vastanneet osaa etsiä tietoa, vai eikö kierrätysaihe ole tarpeeksi innostava tiedonhaun tekemiseksi.

Kierrätyksen haasteet

Kysyttäessä, missä parturi-kampanjoat kokevat tarvitsevänsä apua, lajittelu oli suurin ongelma, myös eri muovilajien tunnistaminen aiheutti vaikeuksia:

”Kaikessa lisäinfo olisi tarpeen. Erityisesti muovijäte.”

”Selkeämmin ohjeistusta siihen mikä kuuluu mihinkin ja mitä voi ja ei voi kierrättää.”

Vastaajat saivat myös kertoa yksityiskohtaisesti, mitkä materiaalit heistä tuntuivat haastavilta lajitella ja kierrättää. Yleisimmät haasteet kohdattiin värituubien ja raitafolion kierrätyksessä, sekä muiden tuotteiden kanssa, joihin on sotkeentunut väri- tai vaalennusainetta:

”Värituubit ja foliot joissa vaalennus/väriaine jäämiä.”

Vääränlainen lajittelu aiheuttaa ongelmia kierrätyskeskuksissa ja kaatopaikoilla, ja aiheuttaa turhia kuluja sekä päästöjä. Oikeanlaisella lajittelulla vältettäisiin jäte-erien pilaantuminen ja vähennettäisiin kaatopaikkasijoittelua. (Ilmasto-opas 2019.) Parturi-kampanjoihin ei helposti löydy lajitteluohjeita, mikä näkyy vastauksissa; kaivataan selkeitä ohjeita kohdistettuna parturi-kampanjon jätteisiin. Hiusala ei ole helpoimmasta päästä kierrätyksen suhteen, koska työhön kuuluu paljon erilaisia materiaaleja, sekä haitalliseksi luettavia aineita. Vastausten perusteella oppaan yksityiskohtaiset lajitteluohjeet tulevat olemaan avuksi monen yrittäjän arjessa.

Jätehuoltomaksut

Kyselytutkimuksessa ei selvitetty, kuinka moni yrittäjä ostaa jätehuoltopalveluita, mutta kysyttäessä paljonko yrittäjät olisivat valmiita panostamaan taloudellisesti, he olivat valmiita maksamaan siitä keskimäärin 200 euroa vuodessa. Osa vastaajista myös kertoi maksavansa tarpeen vaativan summan mukaan:

”Sen minkä vaatii.”

Toiset eivät olleet yhtä avomielisiä, vaan jättäisivät mieluummin maksamatta kokonaan:

”En halua enää lisäkuluja.”

Jätehuollon maksut perustuvat Suomessa jätehuoltolautakunnan asettamaan jätetaksaan (LSJH 2019). Useat parturi-kampaaja -yrittäjät välttävät sen liikkeen ollessa sijoitettuna kunnallisen jätteenhuollon hoitamassa kiinteistössä. Vaarallisen jätteen maksun taas voi välttää toimimalla ekologisesti. Esimerkiksi mittaamalla väriainetta vain tarvittavan määrän ja kuivattamalla ylijääneen värimassan, jolloin sen voi lajitella sekajätteeseen (Four Reasons 2019). Jos kuitenkin yrittäjän tulee hankkia jätehuolto, maksu riippuu paikkakunnasta ja yrityksestä, jätekuljetusyritykset ovat suositeltavaa kilpailuttaa ennen valintaa. Kysymys koettiin hankalaksi ja suuri osa jättikin kysymykseen kokonaan vastaamatta, tai kertoi, että ei osaa vastata. Vastaamista mahdollisesti hankaloitti se, että kysymykseen ei annettu vastausvaihtoehtoja ja yrittäjien ei välttämättä ole tarvinnut miettiä kysymystä ennen, jos jätehuolto hoituu kiinteistön kautta.

Ajallinen panostus kierrättämiseen

Kyselytutkimuksessa kysyttiin, kuinka paljon oltaisiin valmiita käyttämään aikaa kierrättämiseen liikkeessä. Kysymyksellä haluttiin selvittää motivaatiota kierrättämiseen liittyen, ja selvittää onko tarpeellista kertoa oppaassa vinkkejä helppoon lajitteluun. Kyselyyn vastanneiden mukaan aikaa lajitteluun kuluu liikaa, ja sen takia kierrättäminen saattaa jäädä:

”Mahdollisimman vähän, siihenhän se yleensä kaatuu.”

Monet kuitenkin olivat sitä mieltä, että jäteastioiden ollessa kunnossa, kierrätys sujuu helposti, eikä vie aikaa:

”Paljon, mutta omasta mielestäni se ei vie edes paljon aikaa kun siitä tulee rutiini.”

”En osaa määritellä aikaa, minulla on kaikelle oma paikkansa niin kyllä ne löytyy niille paikoille helposti ja kierrätykseen vieminen vie ehkä max. tunnin kuukaudessa yhteensä. Ei ole yhtään liikaa se aika, mitä tämä nyt vie.”

Sanallisten vastausten perusteella lajittelun vaikeus ja ajan vieminen riippuu jonkin verran myös asenteista kierrätystä kohtaan. Kyselyn perusteella on todennäköisempää, että jos haluaa vaikuttaa omilla teoillaan ilmastonmuutokseen, on myös valmis panostamaan siihen ajallisesti. Oppaan vinkeillä mahdollisesti yhä useammat saavat selkeän kuvan lajittelusta ja se helpottuu ja nopeutuu.

6 Oppaan teoriapohja

Oppaan teoriapohjassa keskitytään kyselytutkimuksen esiin tuomiin ongelmakohtiin ja kerätään tietoa tarkempiin alakohtaisiin aihealueisiin, mukana hyödynnetään aiempaa yleistä teoriaa kierrätykseen liittyen. Kyselytutkimuksessa kävi ilmi, että suurimpia vaikeuksia ekologisuuteen liittyen kohdattiin jätteiden lajittelussa. Vastauksista on luettavissa myös, että yrittäjillä ei ole tarkkaa tietoa velvoitteista ja laista, jotka heitä koskevat kierrätykseen liittyen. Velvoitteet, jotka yrittäjiä koskevat ovat etusijajärjestyksen noudattaminen ja jätehuollon hankkiminen. Jotta oppaasta saadaan monipuolinen apu yrittäjien arkeen, tullaan siihen listaamaan myös ekologisia tapoja, joilla kehittää ekologisuutta liikkeessä kokonaisuudessaan.

6.1 Jätteiden lajittelu parturi-kampaamossa

Parturi-kampaamoissa syntyy paljon erilaista jätettä esimerkiksi muovia, metallia ja sekajätettä. Lajitteluohjeet eroavat kunnittain sen mukaan, mitä lajittelu- ja jätteenkäsittelymahdollisuuksia kunta tarjoaa (HSY 2019a.) Kyselytutkimuksessa tuli useita mainintoja ongelmista lajitella foliota, jota käytetään raidoituksessa, jolloin se usein on sotkeutunut joko hiusvärimassaan tai vaalennusainemassaan. Foliot tulisi ennen kierrätystä metallijätteen mukana huuhdella kylmällä vedellä puhtaiksi (HSY 2019b). Tämä saattaa joistakin yrittäjistä tuntua työläältä, kuten kyselytutkimuksessa kävi ilmi, mutta se on ainut vaihtoehto, koska väri- tai vaalennusainemassassa olevia folioita ei saa laittaa metallinkierrätykseen sellaisenaan. Metallinkeräykseen kuuluvat myös täysin tyhjennetyt värituubit sekä väripullot sekä aerosolipullot tyhjennettyinä. (HSY 2019b.)

Muovijätettä parturi-kampaamoissa syntyy tuote- ja hapetepulloista sekä pakkausjätteestä. Nämä jätteet tulisi lajitella puhdistettuina muovinkeräykseen. Tuote- ja hapetepullot olisi hyvä esimerkiksi valuttaa tyhjäksi ja sen jälkeen huuhdella, jos tuotejäämiä on edelleen. Muovinkeräykseen ei saa lajitella esimerkiksi liiketyössä käytettäviä värisuteja, vaikka ne muovia ovatkin. Sudit tulee kierrättää sekajätteen mukana. (HSY 2019c.)

Sekajätettä syntyy parturi-kampaamoissa reilusti, sillä sinne kuuluvat esimerkiksi värjäystöissä käytettävät suojahanskat, niskaliinat, muovitetut suojapaperit sekä muovitetut raitalappu ja märät paperipyyhkeet. Nämäkin tuotteet tulisi puhdistaa mahdollisista väri- tai vaalennusainejäämistä ennen kierrätystä, jotta ongelmajätteeksi luettu värimassa ei aiheuta haittaa tai vahinkoa kuljetuksessa tai kierrätyskeskuksessa. Yleisen harhaluulon vastaisesti, hiukset eivät kuulu biojätteeseen, vaan sekajätteeseen. (HSY 2019d.)

Väri- ja vaalennusainemassa, sekä permanentissa käytettävät aineet ovat nestemäisenä vaarallista jätettä eli vanhalta nimeltään ongelmajätettä ja kuivana sekajätettä. Näitä aineita ei saa suuria määriä huuhtoa lavaaarista, vaan ne pitäisi lajitella joko vaaralliseen jätteeseen

tai sekajätteeseen. Väri- ja vaalennusainemassan tulisi antaa kuivaa omassa erillisessä astiassa. (HSY 2019e.)

6.2 Yrittäjän vastuut

Suomessa jätteiden haltija ja tässä tapauksessa yrittäjä on velvollinen toimimaan etusijajärjestyksen mukaan sekä huolehtimaan jätehuollosta. Etusijajärjestyksellä tarkoitetaan jätteen käsittelyn hierarkiaa, jossa ensimmäinen vaihe on jätteen ehkäisy. Jätettä voidaan ehkäistä jättämällä tarpeettomat ostokset hankkimatta ja suosimalla monikäyttöisiä tuotteita. Toinen vaihe on tuotteen uusiokäyttö samassa tai uudessa käyttötarkoituksessa. Kolmannessa vaiheessa tuote toimitetaan kierrätykseen, jolloin sitä voidaan hyödyntää uuden tuotteen osana ja vasta viimeinen vaihe on energiatuotanto tai kaatopaikka. Yrittäjän tulee omilla toimillaan tukea etusijajärjestyksen toteutumista. (Yrittäjät 2016.)

Jätelain 646/2011 mukaan elinkeinotoiminnan jätteet eivät kuulu kunnan vastuuseen, vaan yksityisyrittäjän tulee itse hankkia jätehuolto. Tässä on kuitenkin poikkeuksia; jos liike on sijoitettu asuinkiinteistöön, sen jätteet saa kiinteistön haltijan luvalla toimittaa kiinteistön jätteenkeräykseen. Lisäksi, jos paikkakunnalta ei ole saatavilla jätehuoltoa kohtuullisesti yksityiselle yritykselle, voi yrittäjä tehdä sopimuksen kunnan kanssa. Tällöin kunta hoitaa yrityksen jätehuollon enintään kolme vuotta kerrallaan. Poikkeukset eivät koske vaarallisen jätteen toimitusta. (Yrittäjät 2016.) Vaarallisella jätteellä tarkoitetaan palo- tai räjähdysvaarallista, tai ympäristölle tai ihmiselle vahingoittavaa sekä vaarallista jätettä (Jätelaki 646/2011 § 6).

Muiden kuin kunnan vastuuseen kuuluvien jätteiden sekä vaarallisen jätteen jätehuolto kuuluu yrittäjän vastuuseen (Yrittäjät 2016). Jätettä ei saa luovuttaa muulle kuin jätehuoltorekisterin hyväksymälle tai ympäristösuojelulain mukaisen ympäristöluvan omistavalle taholle tai henkilölle, jolla on riittävä asiantuntemus sekä tarvittavat valmiudet jätehuollon järjestämiseen (Jätelaki 646/2011 § 29). Nimetty jätteen kuljettaja toimittaa jätteen sille oikeaan sijoituspaikkaan. Jätteen kuljettaja ei ole missään vaiheessa vastuussa jätteestä, joten jos jätettä ei oteta vastaan sovitussa sijoituspaikassa, tulee kuljettajan toimittaa jäte takaisin sen haltijalle, jonka tulee ottaa se vastaan. (Jätelaki 646/2011 § 30, § 31.)

6.3 Ekologisuus parturi-kampaamossa

Suomen ympäristökeskus SYKE:n raportin mukaan yksilö voi pienillä arkisilla ekoteoilla vähentää päästöjään jopa 37 prosenttia (SYKE 2019). Ekoteoilla siis on merkitystä ja niiden saavuttamiseksi internet on pullollaan ohjeita, joilla pienentää yksilön hiilijalanjälkeä. Yksi näistä internetsivuista on Sitra, josta löytyy sata tekoa ekologisesti fiksumpaan arkeen, ohjeet ovat muokattavissa myös parturi-kampaamon käyttöön. (Sitra 2019.)

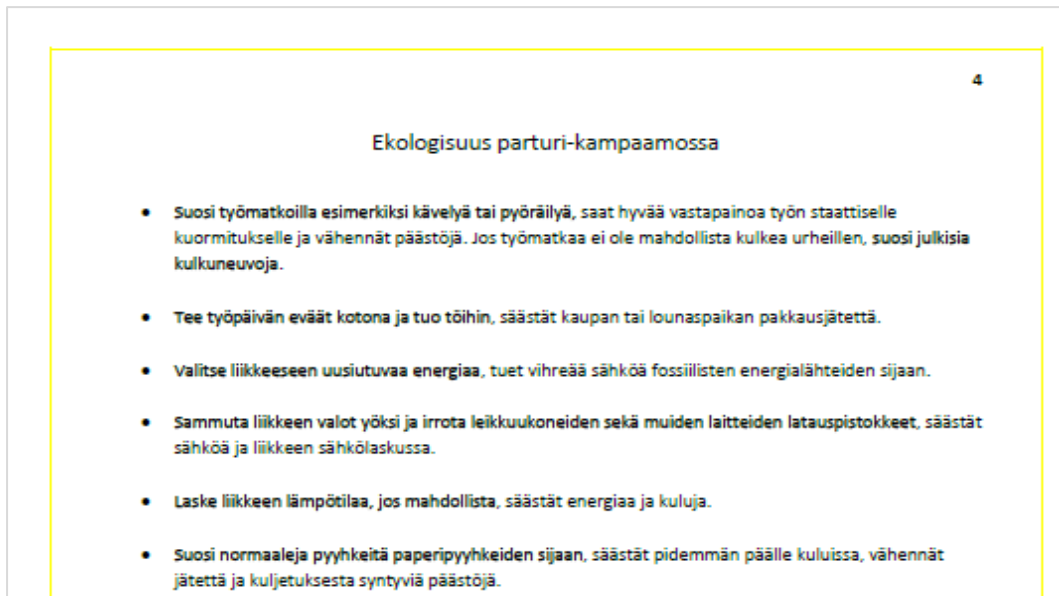
Parturi-kampaamoiden on helppoa pienentää esimerkiksi sähkönkulutusta ja vaihtaa vihreään sähköön, tämä ei vaadi suuria toimenpiteitä, mutta parhaillaan säästää liikkeen kuluissakin. Sähkönkäyttöä voidaan vähentää sammuttamalla valot liikkeestä yöksi ja lataamalla sähköisiä työvälineitä tarvittaessa, jatkuvan latauksen sijaan. Myös lämpötilan laskeminen vähentää sähkönkulutusta. (Sitra 2019.) Jo yhden asteen alempi lämpötila säästää sähköä jopa 5 prosenttia (Imatran seudun ympäristötoimi 2017).

Parturi-kampaamossa on käytössä monenlaisia kertakäyttöisiä tuotteita, kuten paperipyyhkeitä, foliota, raitalappuja ja suojaliinoja. Vaihtamalla tuotteet kestäviin vaihtoehtoihin, jätteen määrä vähenee ja pidemmällä tähtäimellä säästetään myös kuluissa. Tuotteen hankinnassa tulisin keskittyä hankkimaan kestävää ja laadukasta. Sama ohje pätee sähköisiin työvälineisiin, jotka ovat omiaan rikkoutumaan jossakin vaiheessa. Välineitä tulee myös huoltaa, jotta ne kestävät mahdollisimman pitkään ja niiden rikkoutuessa välittää ne oikeanlaiseen kierrätykseen. (Imatran seudun ympäristötoimi 2017.)

Yleisiä päästöjen lähteitä parturi-kampaamoissa ovat osallaan myös tuotepullot, joita kuluu runsaasti liiketyössä. Nämä tuotteet olisi hyvä vaihtaa mahdollisuuksien mukaan teknisiin tuotteisiin, jotka ovat suurempia ja suunniteltu juurikin liikekäyttöön. Suurempia tuotepulloja käyttämällä pakkausjätteen määrä vähenisi. Parturi-kampaajien tulisi miettiä tuotteita hankkiessa, mikä on järkevin ratkaisu ekologisuuden kannalta (Ekotuki 2019.)

7 Oppaan esittely

Opas hiusalan yritysten ekologisuuteen ja kierrättämiseen liikkeissä Suomen Hiusyrittäjät Ry:n jäsenille toteutettiin kyselytutkimuksen vastausten osoittamien tarpeiden pohjalta. Vastauksista kävi ilmi, että opas olisi tarpeellinen ja haluttu apu kierrättämiseen. Oppaasta löytyy 13 kohdan lista vinkkejä ekologisuuden lisäämiseen parturi-kampaamossa. Listalla on helposti toteutettavia ja yrittäjän kuluja säästäviä vinkkejä, joiden avulla säästetään esimerkiksi energiaa ja vähennetään jätettä. Vinkkejä voidaan soveltaa oman liikkeen mukaan, ja niillä osoitetaan, miten helppoa on vähentää omia päästöjä pienillä teoilla. Näin mahdollisesti innostetaan ihmisiä kiinnittämään enemmän huomiota omiin valintoihin.

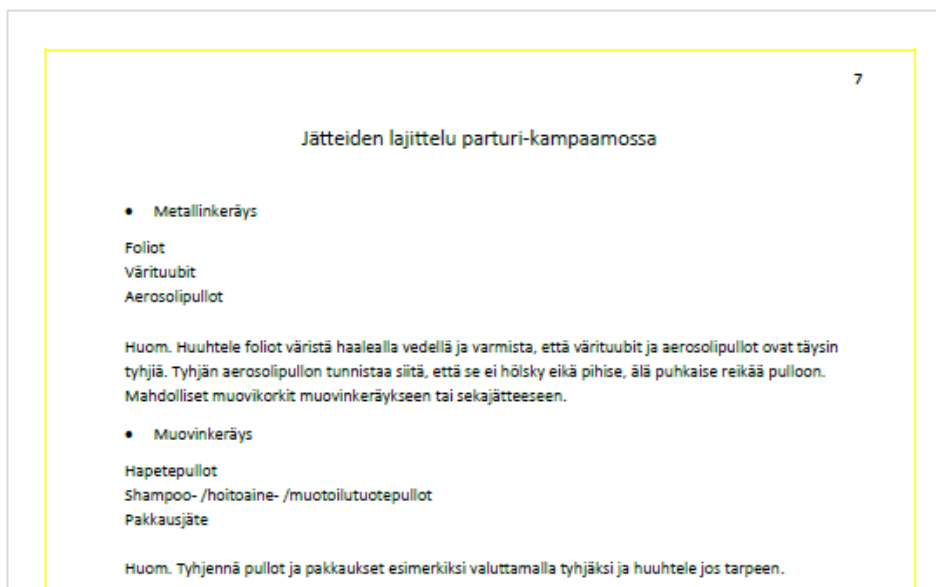
Kuva 1 - Oppaan esittely (sivu 4)

Kyselyssä kävi ilmi, että suuri osa yrittäjistä ei tunne yrittäjän vastuuta kierrätykseen liittyen. Tietoa aiheesta on tärkeää levittää, sillä se voi vaikuttaa ratkaisevasti esimerkiksi jätteiden loppusijoittelupaikkaan. Näin ollen oppaasta löytyy tietoa yrittäjän vastuista sekä laista kierrätykseen liittyen. Koska yrittäjän vastuisiin lukeutuu tarvittaessa jätehuollon hankinta, oppaasta löytyy myös lista mahdollisista hyödynnettävistä jätehuoltoyrityksistä ympäri Suomen.

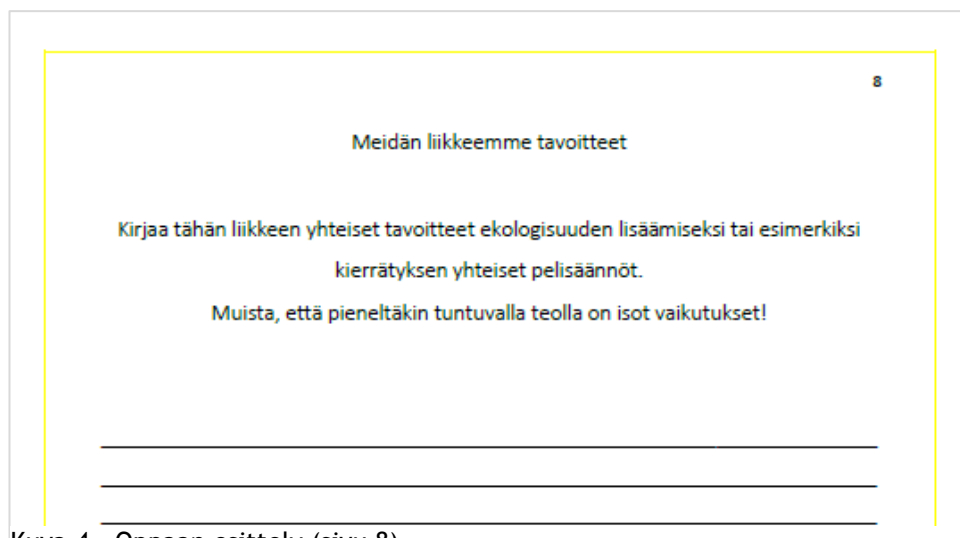
Kuva 2 - Oppaan esittely (sivu 5)

Mahdollisesti tärkein ja kyselyn perusteella toivotuin oppaan aihe on parturi-kampaamossa käytettävien tuotteiden lajittelu. Oppaasta löytyy yksityiskohtaiset ohjeet lajitteluun ja kierrätykseen. Parturi-kampaajat voivat halutessaan esimerkiksi tulostaa tai leikata oppaasta sivun ja laittaa sen esille roskakorien läheisyyteen, josta ohjeet on myöhemmin helppo tarkistaa. Lajitteluohjeissa pyrittiin vastaamaan kaikkiin kyselyssä esiin tulleisiin lajittelun ongelmakohtiin.

Kuva 3 - Oppaan esittely (sivu 7)

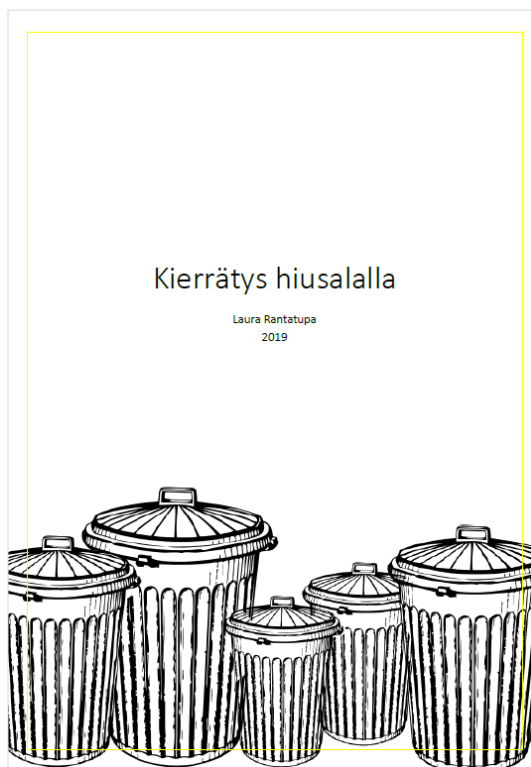
Oppaan viimeiseltä sivulta löytyy osallistava lomaketyylinen sivu, johon liikkeen työntekijät voivat yhdessä kirjata yhteisiä ekologisuuteen liittyviä tavoitteita. Meidän liikkeemme tavoitteet -sivun tavoitteena on saada aikaan keskustelua ja suunnitelmallisuutta ekologisuuteen ja kierrätykseen liittyen. Lisäksi, kun luodaan yhteiset säännöt tai tavoitteet ja kirjataan ne ylös, motivoidaan pysymään tavoitteissa.

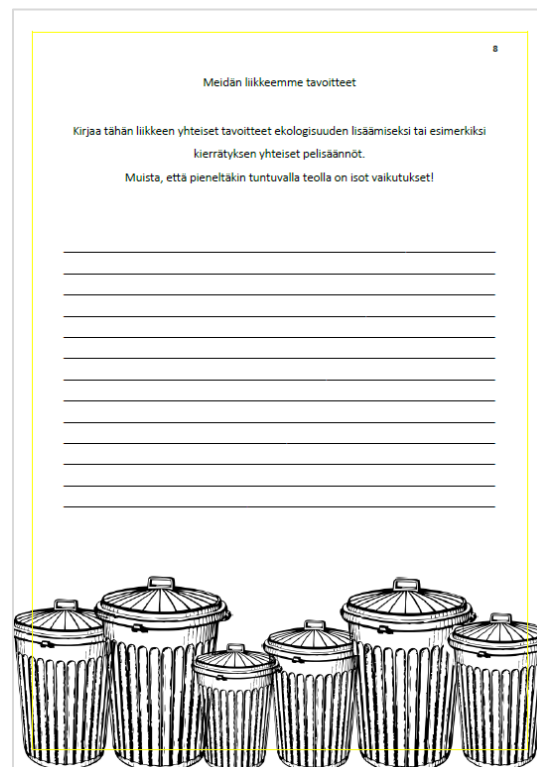
Kuva 4 - Oppaan esittely (sivu 8)

Oppaan ulkoasusta haluttiin opasmainen, joten siitä löytyy etusivu, saatesanat, sisällysluettelo, sekä ohjesivut ja lähteet. Oppaan voi lukea tietokoneella tai puhelimella pdf-muodossa tai tulostaa. Oppaan fontiksi valittiin Calibri Light, koska se on opastyylinen ja asiallinen, sekä selkeä. Fontista ei haluttu liian persoonallista, jotta se sopisi mahdollisimman moneen parturi-kampaamoon, jos opas halutaan laittaa esille. Lisäksi, oppaaseen sopii neutraali tyyli.

Oppaan värimaailma on mustavalkoinen keltaisella tehostevärillä, joka löytyy oppaan reunuksista. Reunukset lisäävät opasmaisuutta ja tuovat ryhtiä. Keltainen väri valittiin, koska se luo mielikuvaa auringosta, energiasta ja tehokkuudesta yhdessä mustan kanssa. Vihreää väriä vällettiin tarkoituksenmukaisesti, vaikka se usein liitetäänkin ympäristöön ja ekologisuuteen. Vihreä saattaisi joillekin tuoda negatiivisia mielikuvia viherpesusta tai vihreistä arvoista, jos ei koe niitä omikseen. Oppaan kuvilla on tarkoitus tukea raikasta ja kevyttä ilmettä, jotta mielikuva pysyy positiivisena, koska oppaalla ei ole tarkoitus syyllistää tai kuormittaa ketään. Pelkistetty ja siisti kokonaisuus myös mahdollisesti miellyttää useamman silmää. Oppaasta löytyy etusivulta ja viimeiseltä sivulta erikokoisia piirrettyjä roskasankoja. Tällä kuvituksella pyritään yhdistämään opas kierrättämiseen ja samalla tuomaan hieman persoonallisuutta.

Kuva 5 - Oppaan esittely (etusivu)

Kuva 6 - Oppaan esittely (sivu 8)

8 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli yhdessä Suomen Hiusyrittäjät ry:n kanssa selvittää parturi-kamppaajien tämänhetkisiä tietoja ja taitoja sekä motivaatiota kierrätykseen liittyen. Saatujen tietojen perusteella oli tarkoitus tuottaa opas, jonka avulla lisättäisiin parturi-kamppaajien osaamista ja innokkuutta kierrättämisen suhteen. Alun perin tarkoituksena oli tehdä ja pitää myös web-koulutus kierrätysaiheesta, mutta aikataulujen ja opinnäytetyön laajuuden vuoksi koulutuksesta luovuttiin tässä yhteydessä.

Selvitys tehtiin Suomen Hiusyrittäjät ry:n jäsenistön avulla kyselytutkimuksella. Vastauksia saatiin yhteensä 75, mikä oli melko hyvä määrä. Kyselytutkimus oli vapaaehtoinen, joten vastausten kierrätyspositiiviseen suuntaan saattoi vaikuttaa se, että kyselyyn mahdollisesti vastasi enemmän kierrätyksestä yleensäkin kiinnostuneet parturi-kamppaajat. Aiempiin tutkimuksiin verrattessa kyselytutkimus vaikuttaa luotettavalta, sillä on todettu kierrätysmyönteisyyden kasvaneen koko yhteiskunnassa.

Haasteita kyselytutkimuksen vastausten analysointiin toi aiemman tutkimusmateriaalin vähäisyys. Valmista materiaalia oli hyvin vaikeaa löytää, varsinkin Suomesta, jolloin vertailu aiempaan tutkimustietoon jäi harmillisen kevyeksi. Vertailukohteeksi olisi haluttu materiaalia Suomesta, koska ekologisuus aiheena on eri tasoilla eri puolilla maailmaa. Itse kyselyn vastauksia

olisi voinut olla myös helpompi analysoida, jos määrällisiin kysymyksiin olisi määritelty valmiit vastausvaihtoehdot. Parturi-kamppaajille haluttiin kuitenkin antaa mahdollisuus kertoa laajemmin omia kokemuksia.

Yleisesti vastauksissa tuli ilmi, että parturi-kamppaajat ovat kiinnostuneita ekologisuudesta ja kierrättävät liikkeissä, mutta kaipaavat myös lisätietoa ja ovat valmiita sitä vastaanottamaan. Vastausten perusteella saatiin hyvin selville, mitä kierrätysoppaaseen tulisi sisällyttää. Parturi-kamppaajat kertoivat hyvin avoimesti, mitkä asiat tuottivat ongelmia esimerkiksi lajittelussa ja vastasivat rehellisesti, jos eivät tunteneet lakeja tai kierrätysmerkkejä. Kokonaisuudessaan kyselytutkimus onnistui hyvin ja sen avulla saatiin selville parturi-kamppaajien taitoja ja motivaatiota, jonka pohjalta rakentaa opasta.

Oppaasta saatiin laaja kokonaisuus ekologisuuden ja kierrätyksen parantamiseksi parturi-kamppaamoissa. Palautetta siitä ei vielä parturi-kamppaajilta ole, mutta koska se on rakennettu heidän esille tuomin ongelmien perusteella, siitä on luultavasti apua yrittäjien arjessa. Oppaan kautta parturi-kamppaajilla on nyt käytettävissä luotettavaa tietoa kerättynä yhteen tiedostoon.

Opinnäytetyön ja oppaan avulla parturi-kamppaajien toimintaa voidaan kehittää tulevaisuudessa myös koulutuksen merkeissä. Kuten mainittu, opinnäytetyöhön oli alun perin tarkoitus liittää myös kierrätysaiheinen koulutus. Koulutuksesta kuitenkin luovuttiin ajallisista syistä ja opinnäytetyön laajuuden vuoksi. Suomen Hiusyrittäjät ry:lle ehdotettiin koulutuksen toteuttamista myöhemmässä vaiheessa opinnäytetyön ulkopuolella. Yhdistys oli sitä mieltä, että he kehittävät koulutuksen mahdollisesti myöhemmin itsenäisesti oppaan ja opinnäytetyön avulla. Parturi-kamppaajat hyötyisivät varmasti myös koulutuksesta, jossa he saisivat esimerkiksi itse esittää kysymyksiä heitä mietityttävistä aiheista. Koulutuksia ja oppaita kierrätyksestä kaivataan tulevaisuudessa mahdollisesti vielä enemmän yleisen tietoisuuden kasvaessa kierrätyksen tärkeydestä. Kokonaisuudessaan opinnäytetyö saavutti tavoitteensa selvittää ja lisätä parturi-kamppaajien tietotaitoja kierrätykseen liittyen. Nähtäväksi jää, kuinka hyvin opas tavoittaa parturi-kamppaajat ja kuinka moni muuttaa sanat teoiksi kierrätykseen liittyen.

Lähteet

Sähköiset

Ammattinetti. 2019. Jäteneuvoja. Viitattu 13.9.2019

http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/211_ammatti

Bhat, A. 2019. Quantitative Survey Questions: Definition. Viitattu 27.8.2019

<https://www.questionpro.com/blog/quantitative-survey-questions/>

Click Innovation. 2019. Circular economy. Viitattu 27.8.2019

<https://clinnovation.fi/projects/circular-economy/>

Conserve Energy Future. 2019. Reduce, reuse, recycle. Viitattu 29.8.2019

<https://www.conserve-energy-future.com/reduce-reuse-recycle.php>

Etappi. 2017. Jätetutkimus. Viitattu 22.8.2019

<https://julkaisut.etappi.com/etappi-aviisi-12017-2/mita-kuntalaiset-laittavat-roskapussiin/>

Finlex. 2011. Jätelaki 646/2011. Viitattu 23.4.2019

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110646#L2P8>

Four reasons. 2019. Näin kierrätät hiustuotepakkaukset. Viitattu 13.9.2019

<https://fourreasons.fi/uutta/sinulle/nain-kierratat-hiustuotepakkaukset>

HSY. 2019a. Jäteopas. Jätteiden lajittelu. Viitattu 12.9.2019

<https://www.hsy.fi/fi/yhteisollejayritykselle/jatehuolto/jatteiden-lajittelu/Sivut/default.aspx>

HSY. 2019b. Jäteopas. Lajitteluohjeet. Viitattu 3.9.2019

<https://www.hsy.fi/fi/asukkaalle/lajittelujakierratys/lajitteluohjeet/metalli/Sivut/default.aspx>

HSY. 2019c. Jäteopas. Lajitteluohjeet. Viitattu 3.9.2019

<https://www.hsy.fi/fi/asukkaalle/lajittelujakierratys/lajitteluohjeet/muovi/Sivut/default.aspx>

HSY. 2019d. Jäteopas. Lajitteluohjeet. Viitattu 3.9.2019

<https://www.hsy.fi/fi/asukkaalle/lajittelujakierratys/lajitteluohjeet/sekajate/Sivut/default.aspx>

HSY. 2019e. Jäteopas. Lajitteluohjeet. Viitattu 3.9.2019

<https://www.hsy.fi/fi/asukkaalle/lajittelujakierratys/lajitteluohjeet/vaarallinenjate/Sivut/default.aspx>

Ilmasto-opas. 2010a. Hillintä. Viitattu 27.4.2019

<https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/hillinta/-/artikkeli/8bde6ca5-7802-4c36-a4da-34086e9c5287/kierratys-ja-uusiokaytto.html>

Ilmasto-opas. 2010b. Vaikutukset. Viitattu 27.4.2019

<https://ilmasto-opas.fi/fi/ilmastonmuutos/vaikutukset/-/artikkeli/ea1d7fc1-5a5a-457f-bd42-984e594685ba/vaikutukset.html>

Jyväskylän yliopisto. 2015. Määrällinen tutkimus. Viitattu 30.9.2019

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>

McLeod, S. A. 2019. Qualitative vs. quantitative research. Viitattu 27.8.2019
<https://www.simplypsychology.org/qualitative-quantitative.html>

Nurmilaakso, T. 2019. Yle Tiede. Vain joka kolmas kilo muovia kiertää. Viitattu 6.9.2019
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/01/23/lajittelemme-heikoiten-jatteita-joita-tuotamme-eniten>

Redo. 2019. Benefit of reuse. Viitattu 29.8.2019
http://loadingdock.org/redo/Benefits_of_Reuse/body_benefits_of_reuse.html

Sitra. 2017. Megatrendit. Viitattu 13.9.2019
<https://www.sitra.fi/aiheet/megatrendit/#megatrendit-2017>

Sitra. 2019. 100 fiksua arjen tekoa. Viitattu 4.9.2019
<https://sitra.fi/hankkeet/100-fiksua-arjen-tekoa/#tee-elamantapatesti>

Suomen Hiusyrittäjät ry. 2015a. Viitattu 18.4.2019
<https://www.hiusyrittajat.fi/esittely>

Suomen Hiusyrittäjät ry. 2015b. Viitattu 18.4.2019
<https://www.hiusyrittajat.fi/jasenedut>

Suomen Hiusyrittäjät ry. 2015c. Viitattu 18.4.2019
<https://www.hiusyrittajat.fi/jasenliikeluettelo>

Suomen Hiusyrittäjät ry. 2015d. Viitattu 18.4.2019
https://www.hiusyrittajat.fi/tapahtumat_ja_koulutus

Sustainability for all. Acciona. 2019. Circular Economy. Viitattu 27.8.2019
<https://www.activesustainability.com/sustainable-development/what-is-circular-economy/>

Syke. 2018. Kohti kiertotaloutta. Viitattu 27.8.2019
https://www.syke.fi/fi-FI/Tutkimus_kehittaminen/Kiertotalous

Tilastokeskus. 2017. Jätetilasto. Viitattu 22.8.2019
http://www.stat.fi/til/jate/2017/jate_2017_2019-07-09_tie_001_fi.html

Ymparisto. 2019. Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu. Kulutus ja tuotanto. Viitattu 27.8.2019
https://www.environment.fi/fi-FI/Kulutus_ja_tuotanto/Tuotesuunnittelu_ja_tuotteet

Ympäristöministeriö. 2018. Jätteet. Viitattu 23.4.2019
<https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ymparisto/Jatteet>

Ympäristöosaaja. 2019. Jätteiden lajittelu ja jätehuollon toimivuus. Viitattu 13.9.2019
<https://www.ymparistoosaaja.fi/kiinteistonhoitoala/index.php?k=22493>

Yrittäjät. 2016. Jätehuolto. Viitattu 28.4.2019
<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/energia-ja-ymparisto/ymparistotietoa/jatehuolto-317065>

Julkaisemattomat

Ekotuki. 2019. Kestämätöntä kulutusta. Viitattu 4.9.2019
https://www.ymk-projektit.fi/ecosupport/files/2013/02/Ekotuki_Kest%C3%A4m%C3%A4t%C3%B6nt%C3%A4_Kulutusta.pdf

- Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Viitattu 30.9.2019
<http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>
- Imatran seudun ympäristötoimi. 2017. 100 pientä ympäristötekoa. Viitattu 4.9.2019
<http://www.imatranseudunymparistotoimi.fi/wp-content/uploads/2017/12/Vinkkivihkonen-100-pient%C3%A4-ymp%C3%A4rist%C3%B6tekoa.pdf>
- Lounais-Suomen jätehuolto. 2019. Jätetaksa. Viitattu 13.9.2019
<https://www.lsjh.fi/wp-content/uploads/jatetaksa-1.1.2019-fin.pdf>
- Paloniemi, A. 2018. Alkukartoitus kierrätystavoista jäteneuvonnan vaikuttavuuden tutkimiselle Turussa. Viitattu 13.9.2019
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/151918/mari_paloniemi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Pihkala, P. 2019. Ilmasto ahdistus ja sen kanssa eläminen. Viitattu 13.9.2019
https://mieli.fi/sites/default/files/materials_files/ilmastoahdistusraportti-mieli2019-web.pdf
- Riekk, E. 2015. Pro Gradu -tutkielma Ilmastonmuutosasenteet Suomessa. Viitattu 6.9.2019
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/45848/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201505111810.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- SYKE. 2019. Consumption choices to decrease personal carbon footprints of Finns. Viitattu 4.9.2019
https://media.sitra.fi/2017/10/23144245/Consumption_choices_to_decrease_personal_carbon_footprints_of_Finns.pdf
- Ylikoski, T. 2002. Internet kuluttajien tiedonhaun välineenä. Viitattu 6.9.2019
https://www.researchgate.net/profile/Teemu_Ylikoski/publication/267487674_Internet_kuluttajien_tiedonhaun_valineena/links/5450bd7a0cf201441e939d12/Internet-kuluttajien-tiedonhaun-vaelineena.pdf

Kaaviot

Kaavio 1 - ”Kierrätätkö parturi-kampaamossa?”	14
Kaavio 2 - ”Minkälainen yleinen suhtautuminen parturi-kampaamossa on kierrätykseen liittyen?”	15
Kaavio 3 - ”Tiedätkö miten parturi-kampaamon jätteet tulisi lajitella?”	15
Kaavio 4 - ”Olisitko kiinnostunut kierrätysaiheisesta oppaasta?”	16
Kaavio 5 - ”Kuinka hyvin tunnet kierrätykseen liittyvät lait ja velvoitteet?”	17
Kaavio 6 - ”Oletko kokenut painostusta tai syyllisyyttä kierrätykseen liittyen?”	18
Kaavio 7 - ”Olisitko valmis panostamaan kierrätykseen taloudellisesti?”	19
Kaavio 8 - ”Vaikuttaako tuotteiden ekologisuus brändin valintaan?”	20
Kaavio 9 - ”Olisitko valmis vaihtamaan tuotteet ekologisempiin?”	20
Kaavio 10 - ”Tunnetko kierrätysmerkit?”	21

Liitteet

Liite 1 - Kyselytutkimus	37
Liite 2 - Kierrätys hiusalalla -opas	40

Kuvat

Kuva 1 - Oppaan esittely (sivu 4).....	28
Kuva 2 - Oppaan esittely (sivu 5).....	28
Kuva 3 - Oppaan esittely (sivu 7).....	29
Kuva 4 - Oppaan esittely (sivu 8).....	30

Liite 1 - Kyselytutkimus

Kysely kierrätystottumuksista parturi-kampaamoissa

Tämä tutkimus on osa opinnäytetyötä "Kierrätys parturi-kampaamoissa", jonka yhteistyökumppanina toimii Suomen Hiusyrittäjät ry. Kyselytutkimuksen tarkoituksena on selvittää parturi-kampaajien kierrätystottumuksia, sekä halukkuutta kehittää omaa toimintaansa. Vastausten perusteella kehitetään koulutus sekä opas kierrätyksestä.

Kysymykset ovat suurimmalta osin avoimia, eikä niihin ole oikeita tai väärä vastauksia, joten vastaathan totuudenmukaisesti sekä mahdollisimman avoimesti.

Kyselyssä ei kysytä henkilötietoja ja kerättyjä tietoja tullaan hyödyntämään ainoastaan tilastollisesti ryhmätasolla.

Kiitos etukäteen ajastasi!

Kysymykset

1. Kuinka monta vuotta olet toiminut parturi-kampaajana?

2. Oletko palkkatyössä, vuokratuolilla vai yrittäjänä?

3. Millä paikkakunnalla työskentelet?

4. Kierrätätkö kampaamossa?

5. Mikä vaikuttaa kierrättämispäätökseesi?

6. Minkälainen yleinen mielipide kampaamossa, jossa työskentelet, on kierrätykseen ja/tai ekologisuuteen liittyen?

7. Tiedätkö, miten kampaamon jätteet tulisi lajitella ja kierrättää?

8. Onko jokin tietty materiaali, jonka kierrättäminen tuntuu haastavalta?

9. Missä kierrätykseen liittyvässä tarvitsisit apua? Tai mistä haluaisit tietää lisää?

10. Mistä olet saanut tai etsinyt tietoa kierrättämisestä erityisesti parturi-kampaamossa?

11. Olisitko kiinnostunut kierrätysaiheisesta koulutuksesta ja/tai oppaasta?

12. Kuinka hyvin tunnet yrittäjän velvoitteet ja lait kierrätykseen liittyen?

13. Koetko painostusta tai syyllistystä kierrätyksestä tai sen puutteesta?

14. Kuinka paljon olisit valmis käyttämään aikaa kierrättämiseen liikkeessä?

15. Olisitko valmis panostamaan kierrätykseen taloudellisesti?

16. Jos vastasit edelliseen kyllä, kuinka paljon olisit valmis panostamaan?

17. Vaikuttaako kampaamossa käyttämiesi tuotteiden ekologisuus brändin valintaan?

18. Olisitko valmis vaihtamaan tuotesarjan ekologisempaan vaihtoehtoon?

19. Tunnistatko kierrätysmerkit tuotepakkauksessa?

20. Mitä ongelmia olet kohdannut kierrätykseen liittyen?

Kommentti:

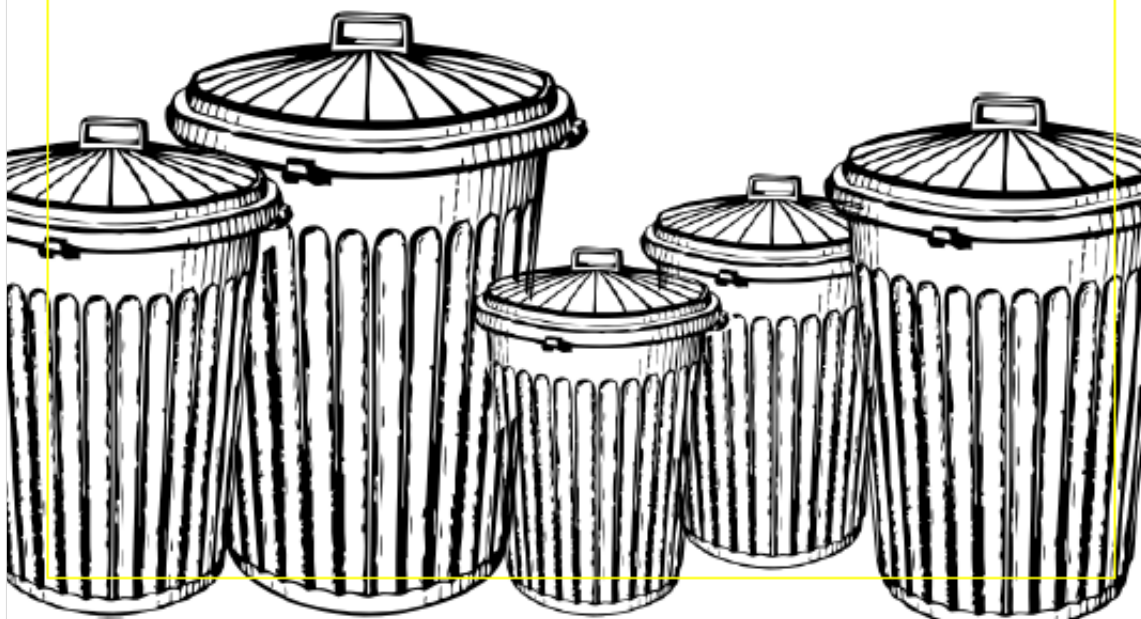
Tietojen lähetyk

Tallenna

Kiitos vastauksistasi!

Kierrätys hiusalalla

Laura Rantatupa
2019

Sisällys

Saatesanat	3
Ekologisuus parturi-kampaamossa.....	4
Yrittäjän vastuut	5
Jätteiden lajittelu parturi-kampaamossa	7
Meidän liikkeemme tavoitteet	8
Lähteet.....	9

Saatesanat

Ympäristöasiat ovat tänä päivänä kaikkien huulilla, ja se on mahtavaa! Meidän tulee yhdessä tehdä parhaamme ilmaston ja ympäristön suojelemiseksi. Tästä oppaasta löydät käytännöllisiä tapoja vähentää parturi-kampaamon päästöjä ja konkreettista tietoa siitä, miten lajitella liikkeessä syntyvät jätteet. Ohessa on myös kertaus yrittäjän vastuusta kierrätykseen liittyen.

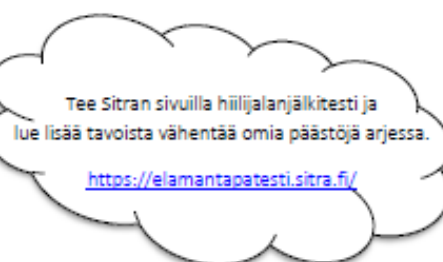
Pieneltäkin tuntuvat teot yhdessä saavat aikaan suuria vaikutuksia. Kiitos, kun olet mukana tekemässä hyvää ympäristölle.

Tämä opas on tuotettu yhteistyössä Suomen Hiusyrittäjät Ry:n kanssa avustamaan parturi-kampaajia kierrätyksessä ja yleisesti ekologisuudessa parturi-kampaamoissa.

Opas on osa opinnäytetyötä, jossa Suomen Hiusyrittäjät Ry:n jäsenet ovat olleet mukana kyselytutkimukseen vastaamalla.

Ekologisuus parturi-kampaamossa

- Suosi työmatkoilla esimerkiksi kävelyä tai pyöräilyä, saat hyvää vastapainoa työn staattiselle kuormitukselle ja vähennät päästöjä. Jos työmatkaa ei ole mahdollista kulkea urheilun, suosi julkisia kulkuneuvoja.
- Tee työpäivän eväät kotona ja tuo töihin, säästät kaupan tai lounaspaikan pakkausjätettä.
- Valitse liikkeeseen uusiutuvaa energiaa, tuet vihreää sähköä fossiilisten energialähteiden sijaan.
- Sammuta liikkeen valot yöksi ja irrota leikkuukoneiden sekä muiden laitteiden latauspistokkeet, säästät sähköä ja liikkeen sähkölaskussa.
- Laske liikkeen lämpötilaa, jos mahdollista, säästät energiaa ja kuluja.
- Suosi normaaleja pyyhkeitä paperipyyhkeiden sijaan, säästät pidemmän päälle kuluissa, vähennät jätettä ja kuljetuksesta syntyviä päästöjä.
- Pyri tekemään mieluummin suurempia tuotetilauksia harvemmin kuin pieniä tilauksia usein, välttääksesi kuljetuksen aiheuttamia päästöjä.
- Suosi suurempia tuotekokoja esimerkiksi pesupaikalla, tuotat vähemmän pakkausjätettä.
- Suosi pestäviä raitalappuja, säästät kuluissa, ja vähennät jätettä.
- Käytä vaaka värimassaa sekoittaessa, säästät kuluja ja vähennät jätettä.
- Huolla työvälineesi säännöllisesti, jotta ne kestävät käytössä kauemmin, säästät kuluissa ja vähennät jätettä.
- Valitse kestäviä työvälineitä kertakäyttöisten sijaan, säästät kuluissa ja vähennät jätettä.
- Lajittele jätteet oikein ja järjestä jätehuolto, jos tarpeen.

Yrittäjän vastuut

Etusijajärjestys

Suomessa yrittäjän sekä yksityishenkilön vastuulla on noudattaa kierrätyksessä etusijajärjestystä, joka tarkoittaa ensisijaisesti jätteen ehkäisyä, toiseksi kierrätystä ja viimeisenä jätteen siirtämistä energiatuotantoon. Pyri siis mahdollisuuksiesi mukaan ehkäisemään jätettä minimoimalla turhat hankinnat, uusiokäyttämään jo hankkimiasi tuotteita, sekä kierrättämään esimerkiksi rikkoutuneet tuotteet uusien tuotantoon. Etusijajärjestys myös velvoittaa oikeaoppiseen jätteiden lajitteluun.

Jätehuolto

Yrityksen jätehuolto on yrittäjän vastuulla muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta; liike sijaitsee asuinkiinteistössä, jolloin jätteet saa kiinteistön haltijan luvalla toimittaa kiinteistön jätteen keräykseen, tai paikkakunnalla ei ole tarjolla kohtuullista jätehuoltoa, jolloin yrittäjä tekee kunnan kanssa sopimuksen enintään kolmeksi vuodeksi jätehuollon hoitamisesta. Yrittäjä on aina vastuussa hallitsemastaan vaarallisesta jätteestä ja sen jätehuollosta.

Mitä ottaa huomioon jätehuoltoa hankkiessa?

- Jätettä ei saa luovuttaa muulle kuin jätehuoltorekisterin hyväksymälle tai ympäristösuojelulain mukaisen ympäristöluvan omistavalle taholle tai henkilölle, jolla on riittävä asiantuntemus sekä tarvittavat valmiudet jätehuollon järjestämiseen
- Jätteen haltija eli yrittäjä on vastuussa jätteestä siihen asti, kunnes se otetaan vastaan sille sovitussa vastaanotto paikassa

Suomessa yritykset noudattavat Jätelakia 646/2011. Lain noudattamatta jättämisestä voi seurata rikkeen kulujen maksu, uhkasakko, toiminnan keskeytys tai toimintakielto (Jätelaki 646/2011 § 129).

Esimerkkejä käytettävissä olevista jätehuoltoyrityksistä ympäri Suomea

- Lappi
<https://www.jakala.fi/palvelut/yrityksille/>
<https://lapeco.fi/>
<https://www.lt.fi/fi/yritysassiakkaat>
- Pohjois-Suomi
<https://remeo.fi/yhteystiedot/toimipaikat/>
<http://internetsivu.kuljetusopas.com/keskikainuunkuljetus/>
<http://www.jatekuljetus.com/>
<https://www.lt.fi/fi/yritysassiakkaat>
- Itä-Suomi
<https://remeo.fi/yhteystiedot/toimipaikat/>
<https://www.lt.fi/fi/yritysassiakkaat>
<https://www.roskroll.fi/yritykset/jatehuolto/>
- Länsi-Suomi
<https://remeo.fi/yhteystiedot/toimipaikat/>
<https://www.lt.fi/fi/yritysassiakkaat>
- Lounais-Suomi
<https://remeo.fi/yhteystiedot/toimipaikat/>
<https://www.lt.fi/fi/yritysassiakkaat>
<https://www.lsjh.fi/fi/>
- Etelä-Suomi
<https://remeo.fi/yhteystiedot/toimipaikat/>
<https://www.lt.fi/fi/yritysassiakkaat>
<https://www.roskroll.fi/yritykset/jatehuolto/>

Jätteiden lajittelu parturi-kampaamossa

- Metallinkeräys

Foliot
Värituubit
Aerosolipullot

Huom. Huuhtelee foliot väristä haalealla vedellä ja varmista, että värituubit ja aerosolipullot ovat täysin tyhjiä. Tyhjän aerosolipullon tunnistaa siitä, että se ei hölsky eikä pihise, älä puhkaise reikää pulloon. Mahdolliset muovikorkit muovinkeräykseen tai sekajätteeseen.

- Muovinkeräys

Hapetepullot
Shampoo- /hoitoaine- /muotoilutuotepullot
Pakkausjäte

Huom. Tyhjennä pullot ja pakkaukset esimerkiksi valuttamalla tyhjäksi ja huuhtelee jos tarpeen.

- Sekajäte

Hiukset
Niskaliinat
Värisuojapaperi
Suojahanskat
Kertakäyttöpyyhe
Raitalaput

Huom. Huuhtelee pois mahdolliset tuotejäämät.

- Vaarallinen jäte / Sekajäte

Väri- / vaalennusaine sekä permanenttiaine

Huom. Nestemäisenä vaarallista jätettä, kuivuneena sekajätettä

Lähteet

Ekotuki. 2019. Kestämätöntä kulutusta. Viitattu 4.9.2019

https://www.vmk-projektit.fi/ecosupport/files/2013/02/Ekotuki_Kest%C3%A4m%C3%A4t%C3%B6nt%C3%A4_Kulutusta.pdf

Finlex. 2011. Jätelaki 646/2011. Viitattu 13.9.2019

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110646#L2P8>

HSY. 2019. Jäteopas. Viitattu 13.9.2019

<https://www.hsy.fi/fi/yhteisollejajyritykselle/jatehuolto/jatteiden-lajittelu/Sivut/default.aspx>

<https://www.hsy.fi/fi/asukkaalle/lajittelujakierratus/lajitteluohjeet/metalli/Sivut/default.aspx>

<https://www.hsy.fi/fi/asukkaalle/lajittelujakierratus/lajitteluohjeet/muovi/Sivut/default.aspx>

<https://www.hsy.fi/fi/asukkaalle/lajittelujakierratus/lajitteluohjeet/sekaate/Sivut/default.aspx>

<https://www.hsy.fi/fi/asukkaalle/lajittelujakierratus/lajitteluohjeet/vaarallinenjate/Sivut/default.aspx>

Imatran seudun ympäristötoimi. 2017. 100 pientä ympäristötekoa. Viitattu 4.9.2019

<http://www.imatranseudunymparistotoimi.fi/wp-content/uploads/2017/12/Vinkkivihkonen-100-pient%C3%A4-ymp%C3%A4rist%C3%B6tekoa.pdf>

Sitra. 2019. 100 fiksua arjen tekoa. Viitattu 4.9.2019

<https://sitra.fi/hankkeet/100-fiksua-arjen-tekoa/#tee-elamantapatesti>

SYKE. 2019. Consumption choices to decrease personal carbon footprints of Finns. Viitattu 4.9.2019

https://media.sitra.fi/2017/10/23144245/Consumption_choices_to_decrease_personal_carbon_footprints_of_Finns.pdf

Yrittäjät. 2016. Jätehuolto. Viitattu 13.9.2019

<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/energia-ja-ymparisto/ymparistotietoa/jatehuolto-317065>